

Izhaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Rastko Bradašič. Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje »Slovenski Jadran«. Direktor in glavni urednik Stane Skrabar. Za tisk odgovarja Franc Zdešar. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorijeva 26, telef. 170. Posamezni izvod 10 din. Priloga »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500 din, za inozemstvo pa 1000 din ali 3,5 dolarja Bančni rač. 65-KB-1-Z-181.

Ob sejah občinskih odborov SZDL

Oživimo občinske svete Svobod in prosvetnih društev

KRITIČEN PREGLED KULTURNO PROSVETNEGA DELA

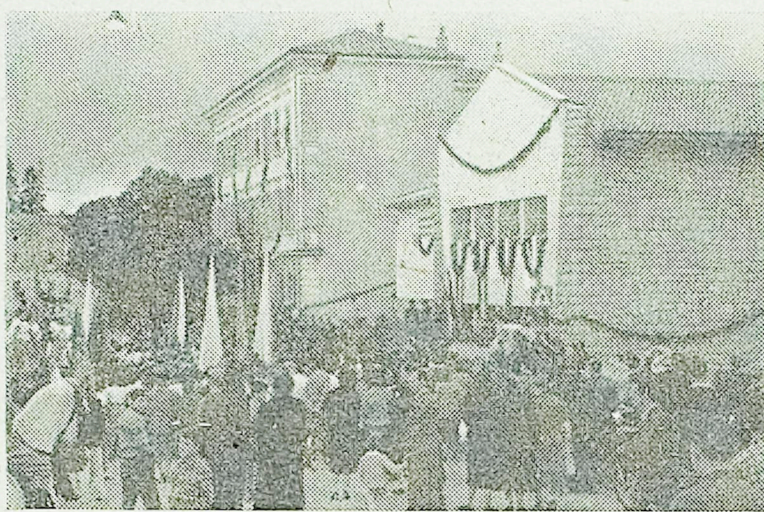
Bralci Slovenskega Jadrana so lahko videli v zadnjih dveh številkah lista, da so na pobudo Okrajnega odbora SZDL v zadnjem času tudi vsi občinski odbori Socialistične zveze obravnavali delo, sedanje stanje in bodoče naloge DPD Svobod in drugih prosvetnih društev. Na sejah občinskih odborov je bilo govora o vrsti činiteljev, ki bodisi pospešujejo ali pa ovirajo društveno dejavnost in prav bi bilo, da se s temi problemi seznanijo tudi javnost.

Splošna ugotovitev, ki velja za vse občine in za vsa prosvetna društva je, da je delo predvsem v jesenskem in zimskem času dokaj razgibano, da pevski zbori in dramske družine vadijo, nastopajo in gostujejo, večje knjižnice tudi dokaj dobro delujejo (Sežana, Postojna, Koper), da pa je delo teh sekcij v glavnem tudi vsa kulturno-društvena dejavnost. Prav zadnje seje občinskih odborov SZDL so potrdile to stanje naših društev. Tako lahko rečemo, da so naša prosvetna društva glede na svojo vzgojno vlogo šele na začetku in da je na tej poti pred njimi še vrsta težavnih, vendar pa hvaljevnih nalog. Ako pa hoče sleherni društvo te naloge uspešno izvrševati, potem mora najti za svoje delo tudi ustrezno politično vzgojno vsebino. To so ugotovili na vseh sejah občinskih odborov SZDL.

Druga splošna ugotovitev, ki velja tudi za večino naših društev in je bila potrjena na sejah vseh 9 občinskih ljudskih odborov, je pereče vprašanje pomanjkanja kadra za vodenje pevskih zborov, godb na pihala, dobrih amaterskih režiserjev pa tudi dobrih knjižničarjev. To pomanjkanje je občutno in vpliva bodisi na večjo ali manjšo aktivnost slehernega našega društva. Za izboljšanje tega stanja je nujno, da se zavzamejo vsi okrajni, oblastni in politični forumi, v prvi vrsti pa Svet Svobod in PD okraja.

Res je, da je pomanjkanje sposobnega kadra v naših društvih, predvsem še na Primorskem, veliko, res pa je tudi to, da se kaže potreba po zborovodskem in režiserskem kadru še toliko bolj, ker je društvena dejavnost omejena skoraj izključno le na dramatično in glasbo, mnogo manj že na delovanje knjižnic in ljudskih univerz. Kljub dobro obravnavanim problemom društev ze to ozko gledanje na kulturno prosvetno delo prišlo bolj ali manj na dan na vseh sejah občinskih odborov SZDL. Razen dobro urejenih knjižnic, katerih imamo v okraju bolj malo, in razen dela Ljudskih univerz, ki bi glede na številčnost strokovnega kadra v okraju lahko dobro delale, pa bi se v prosvetnih društvih lahko in morala razviti še vrsta drugih oblik kulturno vzgojnega dela, od raznih tečajev do zabavno-vzgojnega dela s pionirji itd. Tako ne more biti opravičilo za nedelavnost večjega števila društev le pomanjkanje pevovodij in režiserjev; kljub temu, da je to važno vprašanje, ki nujno terja rešitev, je pa vendarle šele drugorazredno vprašanje. Sleherni društvo je lahko ob pomanjkanju tega kadra aktivno v drugih panogah kulturno-prosvetne dejavnosti, kar je za

(Nadaljevanje na 5. strani)

PRAZNIK TVD PARTIZANA V SEŽANI

Minulo nedeljo so Sežanci uresničili dolgoletni sen: odprli so nov telovadni dom svojega telesnovzgojnega društva Partizan. Sredi Sežane stoji, prav pri osnovni šoli, nova in lepa stavba, ki bo odselej ponos ne samo sežanskih telovadcev, marveč vseh prebivalcev sežanske občine in koprškega okraja. Dolgo so se trudili marljivi sežanski telovadci in zbirali sredstva, da so spravili skupaj 26 milijonov din, kolikor stane novi dom. In je zelo poceni, če upoštevamo tudi kompletno opremo, ki postavlja novo telovadnico z vsemi potrebnimi pritliklinami med najlepše objekte te vrste v Jugoslaviji.

Kratek reportažni sestavek o dogodku si oglejte na 7. strani. Pričujoči fotografiji pa prikazujeta slavnost ob otvoritvi novega doma. Gornja kaže množico telovadcev in drugih gostov iz vsega koprškega okraja in tudi od drugod, ko so se zbrali pred domom tik pred slavnostjo. Spodnja slika pa kaže četa na častni tržnici pred novim domom med otvoritvenim govorom zastopnika pokrovitelja prireditve Zorana Poliča. Ta je bil zaradi nujnega dela zadržan in se slavnosti ni mogel udeležiti. Zastopal ga je predsednik koprškega okrajnega sveta za telesno vzgojo dr. Svetozar Polič. Za njim stojijo od leve proti desni ljudski poslanec dr. Jože Rus, inž. arh. Gvardijančič, ki je novi telovadni dom projektiral, Avgust Kodrič iz Sežane, predsednik Okrajne gasilske zveze Karel Klan, predsednik sežanskega TVD Partizana Amon Ambrožič, predsednik Okrajnega odbora SZDL Albert Jakopič-Kajtimir in pa tajnik OLO Koper Črtomir Kolenc.

S SEJE OBLO V PIVKI

Gospodarski ukrepi

V nedeljo je imel ObLO Pivka redno sejo, na kateri so razpravljali o delu upravnih organov. Odborniki so lahko ugotovili kar dobro poslovanje — kljub pomanjkanju strokovne delovne sile.

Trgovskemu podjetju »Kovina« v Pivki so iz občinskega investicijskega sklada za nabavo tovornega avtomobila znamke TAM dodelili posojilo v višini 1.160.000 dinarjev proti vrnitvi v treh letih. Razliko pa bo moralo kriti podjetje iz lastnih sredstev. Gostinskemu podjetju Pivka so za preureditev gostinskih prostorov in za nabavo opreme odobrili posojilo v višini 586 tisoč dinarjev za čas dveh let.

Na tej seji so potrdili odborniki ObLO Pivka zaključne račune bivše občine Pivka za leto 1955, ki izkazujejo 9.969.381 dinarjev dohodkov in 9.841.385 dinarjev izdatkov. Nadalje zaključne račune za bivšo občino Dolane, ki je imela v lanskem letu 3.398.468 dinarjev dohod-

kov in 3.333.348 dinarjev izdatkov. Finančno samostojni zavod Uprava za komunalno imovino v Pivki je v lanskem letu imel 3.975.755 dinarjev dohodkov in 3.850.508 dinarjev izdatkov. Na seji so sklenili, da bodo vse presežke dohodkov nad izdatki prenesli v proračun za letošnje leto.

SESTANEK INTERNISTOV V PORTOROŽU

V Portorožu se je začel v ponedeljek IV. redni znanstveni sestanek zdravnikov-internistov Slovenije in Hrvaške. Prisostvujejo mu tudi internisti iz drugih jugoslovanskih republik. Nad 200 zdravnikov, predvsem specialistov, bo na tem enotedenskem sestanku poslušalo 42 referatov in poročil s področja zdravljenja notranjih bolezni. Ob tej priložnosti so v stranskih prostorih Ljudskega doma v Portorožu odprli razstavo domače in tuje industrije sanitarnih in farmacevtskih izdelkov.

Organizacijska in vsebinska krepitev dela Socialistične zveze

Odločen prelom z dosedanjjo prakso

OBSEŽNI NAČRTI OBČINSKEGA ODBORA SZDL V KOPRU ZA DELO V PRIHODNJEM OBDOBJU

Pred dnevi je občinski odbor SZDL v Kopru sprejel okvirni načrt dela za prihodnje mesece. Do aprila bodo priredili vrsto sestankov in predavanj iz vseh družbenih področij družbenega življenja. Razpravljali bodo o političnih, gospodarskih in kulturnih vprašanjih. V ta namen so že sestavili poseben predavateljski aktiv iz vrst znanih koprskih javnih delavcev.

Za utrditev in osamosvojitvev odborov osnovnih organizacij SZDL bodo člani občinskega odbora pomagali sestavljati analize o njihovem delu, ki bodo služile kot dobra priprava za prihodnje volitve. To analizo bodo morali izdelati do 1. novembra. Člani SZDL bodo dolžni pomagati pri pripravi za dobro izvedbo občnih zborov kulturno-prosvetnih društev, da bo njihova dejavnost v prihodnjih mesecih čimbolj zaživelja. Podobno vlogo bo imela organizacija SZDL tudi pri delu šolskih in krajevnih odborov; pri slednjih bo predlagala nadomestne volitve, če se bo pokazala potreba po večji aktivnosti. Pred volitvami v vodstva osnovnih organizacij SZDL, ki bodo med 1. decembrom 1956 in 31. januarjem 1957, pa bodo priredili vrsto sestankov, na katerih se bodo člani pogovorili o svojem delu in o načinu reševanja lokalnih problemov. Občinski odbor bo, v tej zvezi priredil tudi posebej seminar za predsednike in tajnike osnovnih organizacij. Do 1. novembra bodo uredili članske sezname in izključili vse tiste, ki nimajo moralno-političnih pogojev za članstvo v tej organizaciji. Na drugi strani pa bodo sprejeli v svoje vrste še neveljavne državljane, v prvi vrsti mladince, ki so dopolnili 18 let starosti. Članarino bodo morale osnovne organizacije pobrati do 15. decembra, v tem mesecu pa bodo napravili tudi seznam članov, ki so naročeni na razne časopise in revije. Ob tej priložnosti bodo okrepili agitacijo za širjenje glasila OO SZDL »Slovenski Jadran«.

Pomembni so tudi sklepi v zvezi s tesnejšim sodelovanjem članov SZDL z drugimi organizacijami in sklepi o povečanju njihove aktivnosti na vseh področjih javnega življenja. Tako bodo s šolskimi odbori proučili možnosti za ureditev otroških igrišč in šolskih vrtov, sodelovali bodo pri uveljavljanju potrošniških in hišnih svetov, s krajevnimi odbori bodo reševali komunalne probleme na njihovem področju; občinski odbor bo s pomočjo svoje komisije za družbeno upravljanje analiziral delo organov družbenega upravljanja in podobno. Socialistična zveza bo skrbela za večje uveljavljanje kmetijskih in drugih zadružnih organizacij. Posebno pozornost bo posvetila povečanju števila članstva v KZ in tolmačila perspektivo razvoja socializma na vasi. V ta namen bo proučila število članstva v kmetijskih zadrukah in ga primerjala s številom članstva v SZDL, analizirala delo in sestav upravnih odborov, proučila gospodarsko stanje KZ in možnosti nadaljnjega razvoja zadružništva.

Da bi dosegli vse te naloge, bo občinski odbor SZDL prirejal sektorske konference s predsedniki in tajniki osnovnih organizacij, posebej pa še z blagajniki. Priporočil bo tudi drugim organizacijam, da se poslužijo njegovega načina dela. Skliceval bo tudi občanska posvetovanja s predstavniki podjetij, ustanov in zadrug ter bo odbornikom ObLO preko njihovega kluba pomagal pri tolmačenju sklepov koprškega občinskega ljudskega odbora.

Razen vsega tega so tudi sklenili, da bo občinski odbor SZDL spremljal vso politično, gospodarsko, prosvetno, socialno-zdravstveno in drugo problematiko ter po potrebi sprejel ustrezne sklepe organizacijsko-političnega značaja. Mimo tega se bo koprška organizacija borila za pravilno tolmačenje vseh važnejših dogodkov doma in v svetu ter dosledno odstranjevala napačno razlaganje posameznih gospodarskih in drugih ukrepov.

Nabrotkbo

S SEJE OKRAJNEGA KOMITEJA ZKS V KOPRU

Prizadevanja za dvig storilnosti

V sredo je imel v Kopru sejo OK ZKS. Razpravljali so o vlogi subjektivnega činitelja v proizvodnji s posebnim poudarkom na vlogi članov ZK, ki morajo biti na čelu boja za dvig storilnosti in izboljšanja proizvodnje v naših gospodarskih organizacijah.

Sekretar OK Albert Jakopič-Kajtimir je bil gost na seji komiteja z razvojem zunanjepolitičnega položaja v svetu s posebnim poudarkom na vlogi Jugoslavije v tem dogajanju.

GRŠKA SUVERENA V JUGOSLAVIJI

V torek, 9. t. m. sta se mudila v Jugoslaviji na privatnem obisku grški kralj Pavle I. in kraljica Frederika s člani svoje družine.

Grška suverena sta bila v torek v Zagrebu na kosilu pri predsedniku Sabora dr. Vladimirju Bakariću in njegovi soprog, zvečer pa v Beogradu, pred odhodom v Grčijo, na intimni večerji pri predsedniku republike Josipu Brozu-Titu.

USPEŠEN ZAČETEK TRETJE SEZONE GSF

Pretekli teden je Gledališče Slovenskega Primorja začelo v Kopru svojo tretjo sezono z uprizoritvijo nove drame Aleksandra Marodića »Svetloba nad davninco«. Na sliki Marijan Bačko in Marga Filčeva v sceni v ječi, kamor so koprski plemenitišči zaprli voditelja upornih tlačanov. Poročilo o predstavi berite na 5. strani.

SPREHOD DO SVETU

PRED PODPISOM STATUTA MEDNARODNE ATOMSKE AGENCIJE?

Predsednik konference za ustanovitev mednarodne atomske agencije v New Yorku Carlos Muniz je izjavil, da bodo podpisali načrt statuta te ustanove 26. ali 27. oktobra. Voditelji delegacij 80 držav, ki se udeležujejo konference, bodo v prihodnjih dneh zahtevali od svojih vlad pooblastila za podpis sporazuma. Dosedanje razprave so pokazale, da ni večjih zaprek, ki bi preprečile uspešen zaključek te važne mednarodne konference.

TANGER VKLJUČEN V MAROKO

Na konferenci v Fedali so te dni pripoznali maroško suverenost v Tangeru in se zadovoljili s prosto

PRIHOD ROMUNSKIH DRŽAVNIKOV

V drugi polovici oktobra bosta obiskali Jugoslavijo delegaciji vlade LR Romunije in romunske delavske stranke, ki prihajata v našo državo na povabilo predsednika republike Josipa Broza-Tita in CK ZKJ.

V delegaciji bosta med drugim tudi prvi sekretar CK romunske delavske stranke Gheorgi Dej in predsednik ministrskega sveta Chivu Stoica.

SLOVESNA IZJAVA PRED PRESEDNIKOM TITOM

V torek dopoldne so v Belem dvoru v Beogradu dali pred predsednikom republike Josipom Brozom-Titom in v navzočnosti člana zveznega izvršnega sveta Mome Markovića slovesno izjavo generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan in državni podsekretarji dr. Vladimir Velebit, dr. Mladen Iveković, Djura Stanković in Bogdan Osolnik.

Nekaj vestih

MELBOURNE. Svet avstralskih sindikatov je sklenil izvesti enodnevno protestno stavko v vseh panogah industrije. Stavka naj bi bila izraz protesta proti ukinitvi draginske doklade industrijskim delavcem.

MOSKVA. Radio je poročal iz Moskve, da so začeli v Armeniji graditi sončno centralo, ki bo prva te vrste na svetu. Imela bo reflektor, ki bo omogočil poskuse z zbiranjem in merjenjem moči sončnih žarkov.

JOHANESBURG. Ob eksploziji v rudniku premoga v Južno afriški uniji se je smrtno ponesrečilo 20 rudarjev, med njimi tudi nekaj reševalcev.

PARIZ. Predstavniki 600 tisoč francoskih uslužbencev se pogajajo, če bi sprejeli vladno kompromisno ponudbo za zvišanje plač, ali pa bi stavkali in s tem ovirali delovanje državne uprave. Uslužbenci zahtevajo zvišanje, ki bi znašalo na leto 200 milijard frankov.

MANILA. V južnih planinah otoka Mindoru so našli te dni 50 vojakov bivše japonske vojske, ki se še do danes niso predali.

LONDON. Uradno so sporočili, da je začela v Kumberlandu pred nekaj tedni obratovati prva centrala na svetu na nuklearni pogon. Centrala proizvaja električno energijo, ki krije potrebe mesta s 25.000 prebivalci.

POZNANJ. Pred okrožnim sodiščem v Poznaniu so končali obravnavo zoper štiri udeležence znanih poznanjskih neredov. Trije izmed teh obtožencev so bili obsojeni vsak na štiri leta, četrti pa na dve leti zapor.

RIO DE JANEIRO. Na južnem Atlantiku pri Rio Grandu se je potopila argentinska tovorna ladja s 14 člani posadke. Sodijo, da je nesrečo povzročil hud vihar, ki je tiste dni zajel južni Atlantik.

KARACI. Pakistanska vlada je zaprla 70 oseb, ker so demonstrirali proti sedenju volilnemu sistemu. Demonstracije so organizirale muslimanska liga in druge muslimanske stranke.

cono v njegovem pristanišču. Konference so se udeležile Francija, Španija, Velika Britanija, Holandska, ZDA, Belgija in Italija. Tanger je bil od leta 1906 pod mednarodnim protektoratom, Maroko pa si je že delj časa prizadeval, da bi hkrati s razglasitvijo neodvisnosti dežele ter z vključitvijo španskega dela Maroka, vključili v njegov sestav tudi Tanger.

BLIŽAVANJE OBEH NEMČIJ

V Weimaru (Vzhodna Nemčija) so se te dni sestali predstavniki liberalcev Vzhodne in Zahodne Nemčije ter tri dni razpravljali o nemškem vprašanju. To je bil prvi povojni stik predstavnikov dveh strank. Med razgovori so se kljub razlikam pokazala nekatera skupna gledišča o praktičnih poteh v korist združitve dežele. Eno takšnih vprašanj je bilo tudi zmanjšanje oboroženih sil v obeh delih Nemčije. V bonnskih krogih so weimarski sestanki sprejeli z izrazitim negodovanjem, ker pač zbliževanje političnih strank med obema Nemčijama nasprotuje Adenauerjevi politiki.

UPOR ANGLEŠKIH VOJAKOV NA CIPRU

Iz Cipra so v začetku tedna prišle vesti o novih aretacijah. Toda tokrat ni šlo za pripadnike EOKA, temveč za 21 angleških vojakov, ki so na strehi neke restavracije zahtevali, naj jih spuste domov. To so bili rezervisti, ki so jih nenedoma vtaknili v vojaške suknje, zaradi česar so izgubili redni zaslužek in imajo težave pri oskrbovanju svojih družin.

Medtem je položaj na Cipru še vedno nevzdržen. Denarne globe, ki so jih naložili Angleži grškim občinam so narasle že na 71.000 funtov. Sole so zaprte, policijske racije pa se vrste ena za drugo. Skrajni čas bi že bil, da bi Angleži začeli pogajanja z izgnanim nadškofo Makariosom in da bi prenehalo obojestransko prelivanje krvi.

Delegacija KP Italije na obisku v Beogradu

Medpartijska posvetovanja Zveze komunistov Jugoslavije

Te dni so bila v Beogradu posvetovanja med delegacijo KP Italije in predstavniki ZK Jugoslavije. Izmenjali so mnenja o medsebojnem sodelovanju ter o vprašanjih s področja družbenega in delavskega upravljanja ter o gospodarskih, komunalnih in kulturnih problemih.

Razen tega so se zaključili v Beogradu razgovori med predstavniki ZKJ in Bolgarske komunistič-

Ze dober teden dni razpravlja Varnostni svet Združenih narodov o najbolj zapletenem vprašanju letošnjega leta — o Suez. Čeprav se stališča udeležencev močno razlikujejo, je vendar opaziti na obeh straneh znake pomiritve. Ameriški zunanji minister Dulles je imenoval sedanje zasedanje Varnostnega sveta »zgodovinsko« in bržčas je imel za to tehtne vzroke. Mnogi politični opazovalci namreč menijo, da se bo sedanje zasedanje razlikovalo od drugih v tem, da bodo udeleženci napeli vse sile za kon-

Prekop Raika in tovarišev v Budimpešti

Zgodovinsko zadoščenje madžarskim revolucionarjem

Nad 300.000 ljudi je v začetku tedna v Budimpešti pospremlilo psmrtne ostanke v letih 1948 in 1949 obsojenih in usmrčenih madžarskih revolucionarjev Raika, Senjija, Palfyja in Salaia. Krste so položili v skupno grobnico, pred katero so voditelji madžarske Partije delovnih ljudi poudarili, da so Raik in tovariši bili žrtve gnusne politike

Koristno sodelovanje

Pred odhodom na novo službeno mesto je jugoslovanski veleposlanik v Zahodni Nemčiji Dušan Kveder dejal, da odhaja v Bonn z velikim zadovoljstvom in to v času, ko je bilo z dnevnega reda odstranjeno vprašanje dokončnega črtanja starih jugoslovanskih terjatev in da je s tem nastalo zelo ugodno ozračje za uditve in razširitev splošnega, v prvi vrsti pa gospodarskega sodelovanja med obema državama. Kakor je znano, je zahodno nemški parlament pred kratkim ratificiral sporazum z našo državo o izplačilu odškodnine Jugoslaviji za škodo, ki je nastala med vojno.

Suez še vedno v ospredju zanimanja

struktivno in mirno ureditev vprašanja, ki je zadnja dva meseca povzročilo toliko nevšečnosti, nemira in bojazni v svetu. To upanje delno opravičuje tudi osnutek francosko-britansko resolucijo, »da je treba s pravičnostjo«, čeprav Anglija in Francija še vedno vztrajata pri vprašanju urediti mirno in v skladu s svojim načrtu svobodne plovbe po prekopu, ki je za Egipt nesprejemljiv.

Vsi napori gredo torej za tem, da bi Francija in Velika Britanija spremenili svojo prvotno koncep-

cijo, s katero je soglašalo 18 držav na londonski konferenci. Egiptovski predstavnik v Varnostnem svetu Favzi je seveda francosko-britansko resolucijo zavrnil, predlagal pa je ustanovitev organa, ki naj bi vodil pogajanja za mirno ureditev siveškega vprašanja. Ta organ, ki bi mu določil smernice Varnostni svet, naj bi predvsem skrbel za ureditev sistema sodelovanja med egiptovsko upravo Siveškega prekopa in državami, ki ga uporabljajo, pri čemer bi morali upoštevati suverene pravice Egipta. Druga njegova naloga bi bila ustvariti takšen sistem pristojbin, ki bi na pameten način upošteval koristi njegovih uporabnikov. Hkrati bi ta organ določil ustrezen odstotek dohodkov od plovbe po prekopu, ki bi ga uporabili za modernizacijo te vodne poti. Egiptovski stališče je podprl sovjetski zunanji minister Šepilov, medtem ko bodo zahodne velesile obrazložile svoje stališče na prihodnjih sejah.

Zasedanja Varnostnega sveta se udeležuje tudi jugoslovanska delegacija pod vodstvom državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića. Le-ta je imel te dni več sestankov z zunanjimi ministri držav, ki se udeležujejo konference. Sestal se je tudi z generalnim tajnikom OZN Hammarskoeldom.

Kongres italijanskih novinarjev

Predsednik Gronchi v Trstu

KONSTRUKTIVNE IZJAVE NAJVIŠJEGA PREDSTAVNIKA SOSEDNJE ITALIJANSKE REPUBLIKE O VLOGI TRSTA V DANAŠNJEM POLOŽAJU — TUDI PREDSEDNIK VLADE SEGNI V TRSTU

Pred svojim odhodom iz Trsta, kjer je v nedeljo prisostvoval začetku kongresa italijanskih novinarjev, je predsednik italijanske republike Giovanni Gronchi obiskal tudi sedež tržaške občine in v svojem nagovoru občinskim odbornikom med drugim dejal: »Vi imate veliko odgovornost, ki vam jo nalagata zgodovina s svojimi dogodki in zemljepis s svojo nespremenljivo ureditvijo. Obmejno mesto, katerega dolžnost je ne samo braniti svoje duhovne in politične potrebe, mora stremeti, da približuje in po možnosti združuje pravične težnje, želje in tradicije različnih civilizacij. V harmoniji tudi različnih struj napredka raznih dežela izginjajo nekdani naciona-

lizmi in to ne samo zaradi okrepjene zavesti človečanske solidarnosti, temveč tudi zaradi samih interesov, ki zahtevajo razumevanje in sodelovanje.« Ob zaključku je predsednik republike izrazil prepričanje, da se tržaški občinski odborniki zavedajo te svoje odgovornosti in to prepričanje ni samo priznanje dosedanjemu delu, temveč je to želja za tistim, kar bo Trst naredil v prihodnje na tem področju, da bosta tako mesto, kakor tudi država faktor ravnotežja, sporazumevanja in miru v Evropi in v svetu.

Novice s Tržaškega

ZDRUŽITEV SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA TRŽAŠKEM IN GORIŠKEM. Pretekli teden je bila v Trstu seja izvršnega odbora Slovenskega kulturno gospodarskega združenja. Sklenili so, da se bo ta organizacija združila z enakima zvezama v Gorici in Beneški Sloveniji. V svojih govorih so člani odbora poudarili, da je to združenje po podpisu londonske spomenice nujno in da bodo le tako lahko uspešno zastopali interese slovenskega življa v Italiji.

PROSVETNO DRUŠTVO LONJAR-KATINARA bo imelo med prvimi društvi na Tržaškem svoj prvi letni občni zbor. To društvo je tudi med najbolj delavnimi in nastopa na vseh prireditvah. Na občnem zboru bodo določili delovni program za vso sezono.

VPRASHANJE DEŽELNE AVTONOMIJE IN PROSTE CONE. Na svoji redni seji je pokrajinski svet prvič po izvolitvi razpravljal o prosti coni. Izvolili so tudi posebno komisijo za proučevanje vprašanja deželne avtonomije, na čemer je tržaška pokrajina prav posebno zainteresirana. Na dnevnem redu je bila tudi razprava in odobritev pravilnika za seje pokrajinskega sveta, imenovanje preglednikov računov za letošnji obračun in volitve pokrajinskih predstavnikov v razne ustanove.

PROCES PROTI SINDIKALNIM VODITELJEM. Pred tržaškim sodiščem bo 17. oktobra proces proti 11 delavcem in sindikalnim voditeljem, ki so obtoženi, da so se udeležili »nedovoljene manifestacije«. Pod to manifestacijo mislimo zborovanje, ki je bilo avgusta 1955 v času splošne protestne stavke proti ravnateljstvu »CRDA«.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

PO SPLOŠNI RAZPRAVI O ATOMSKI AGENCIJI

Na newyorški konferenci predstavnikov enainosemdesetih držav, ki so razpravljale o statusu bodoče mednarodne agencije za atomsko energijo, je bila zaključena glavna debata. Delegati so razložili stališča svojih vlad, tako glede akcije za vzpostavitev agencije, kakor tudi glede načrta statuta, ki ga je predložil »Komite dvajsetorice«.

Za generalno debato so bili značilni trije momenti. Predvsem je prišla do izraza splošna soglasnost o nujnosti, da se vzpostavi agencija, ki naj bi čimprej praktično omogočila široko mednarodno sodelovanje na področju mirnodobskega izkoriščanja atomske energije. Prav tako močno je prišla do izraza tudi želja, naj bi osnivanje agencije pripomoglo tudi k reševanju vprašanja razorožitve. V tem duhu so mnogi delegati apelirali na zainteresirane države, naj dosežejo sporazum o prenehanju poskusov z atomskim orožjem in naj bi se prepovedala njihova proizvodnja in uporaba.

Kar zadeva pa statut agencije, so se izluščile precejšnje razlike. Pred-

stavniki držav, ki so pripravljale ta dokument — izvzeti sta Indija in Sovjetska zveza — niso bili za to, da bi vnašali v predloženi načrt statuta kakršnekoli bistvene spremembe. Zato pa so predstavniki manjših in nerazviti dežel predlog statuta resno kritizirali. Po tem načrtu statuta bi imela agencija namreč neomejeno pravico kontrole nad vsemi projekti, za katere daje svojo pomoč. Razen tega pa tudi predvidevajo, da bi imeli pri izbiri odgovornih organov prednost tiste »atomske sile«, ki so na področju nuklearne energije najbolj napredovale. Zaradi tega zahtevajo manjše in nerazvite države, da bi se te odredbe ublažile in da bi postavili dejavnost agencije na demokratske osnove — z drugimi besedami povedano, izgnili naj bi se prevzemu obvez, ki se križajo z nacionalno suverenostjo. Razen teh pripomb je bilo slišati tudi očitke, da niso že od prvega dne ustvarili agencije v skladu s principom univerzalnosti in da bi morale biti v tej mednarodni organizaciji vključene vse države.

Kljub temu, da je potekalo razpravljanje o statusu mednarodne organizacije za atomsko energijo v znamenju resnih očitkov, ni bil nihče tolikanj nepopustljiv, da bi odlagal osnovanje. Nasprotno, kljub temu, da ima predloženi projekt statuta mnogo očitnih slabosti in pomanjkljivosti, je naloga, ki so si jo zadali predstavniki enainosemdesetih držav takšnega pomena, da so vsi pripravljeni na kompromis. Načrt statuta, o katerem so razpravljali, je bolj plod kompromisa, kakor pa manifestacija združenih naporov, ki bi bili usmerjeni za dosegajo najboljše rešitve. To je še en dokaz več, v katerem se odraža razvoj mednarodnih razmer in odnosov sil na svetu. Če upoštevamo to dejstvo, potem se tudi ta agencija postopoma osvobaja negativnih elementov. Koliko teh elementov bo pa še ostalo — bo moč videti na kraju diskusije, ki se traja sedaj o posameznih paragrafih statuta in za katero pričakujejo, da jo bodo spremljali številni amandmaji.

Občinska živinorejska razstava v Slivju

Pregled živinorejskih uspehov

V Slivju pri Materiji je bila v nedeljo 1. občinska živinorejska razstava za področje hrpeljske občine. Kljub slabemu vremenu je kar dobro uspela. Razen kmetovalcev iz bližnje in daljne okolice so se te pomembne prireditve udeležili tudi predstavniki občinskega ljudskega odbora Hrpelje in Okrajne zadrugne zveze.

Skupno je bilo na razstavi 69 glav živine sivorjave pasme iz kozinske, materijske, slivske, obrovške in podgrajske zadrug. Če upoštevamo, da je bila na tem področju letos precej občutna suša in da je zaradi tega primanjkovalo paše in krme, je razstava pokazala, da imamo na tem področju dobre živinorejce in dobro pasmo. Med drugimi je bila tu tudi krava Miška last zadrugnika Darka Vouka iz Kovčic, ki je dala lansko leto povprečno 4.453 kg mleka.

Komisija, v kateri so bili agronomi, živinozdravniki in drugi strokovnjaki, je bila pri ocenjevanju živine precej stroga, tako da v prvi razred ni prisodila niti ene krave. To naj bi bila vzpodbuda živinorejcem, da bi začeli s čim večjo selekcijo in kontrolo, ker je brkinski predel zelo ugoden za vzrejo prvotne živine. Seveda bo potrebno več pozornosti posvetiti travnikom in pašnikom, zboljšati krmo, urediti gnojnice, upo-

rabljati v večji meri hlevski in umetni gnoj. Uspehi prav gotovo ne bodo izostali.

Kljub strogemu ocenjevanju je komisija razdelila živinorejcem lepe nagrade, skupno okrog 170.000 din. Za plemenskega bikca je dobil prvo nagrado zadrugnik Darko Vouk iz Kovčic, in sicer 6000 din, za najboljšo kravo je dobil nagrado 5000 dinarjev zadrugnik Jože Benčič iz Hrpelj, za najboljšo telico pa 4000 dinarjev zadrugnik Anton Butinar iz Podgrada. Komisija je razen tega ocenila v drugi razred še 10 krav, ostale pa v tretji razred.

Zivinorejska razstava v Slivju je postala že tradicionalna ter dosega iz leta v leto boljše uspehe, kar je ugotovila ne samo komisija, ampak tudi sami kmetovalci. Upati je, da bo na prihodnji razstavi zelo malo živine, ki bi bila ocenjena v tretji razred, pač pa da bodo brkinski živinorejci pripeljali v Slivje samo živino visokih in najboljših kvalit.

»LJUDSKA KNJIŽNICA«
v Kopru sporoča, da je odprta za izposojevalce vsak dan od 10.—11. in od 14.—17. ure, ob sobotah pa od 10.—14. ure. Vabi tudi okoliško prebivalstvo, da se poslužuje njene knjižne zaloge.

MUZEJSKI TEDEN V POSTOJNI

Preteklo soboto dopoldne se je pred Notranjskim muzejem v Postojni zbralo veliko število prebivalstva k slovesni otvoritvi »Muzejskega tedna«; med njimi tudi predstavniki oblasti in množičnih organizacij.

Predsednik ObLO Jože Baša je upravnemu odboru Notranjskega muzeja čestital k doseženim uspehom in želel tudi v bodoče obilo plodnega dela. Tovarišica Boža Breclj, profesorica postojnske gimnazije, je ob otvoritvi posebnega oddelka slovenskega pisatelja in pesnika Miroslava Vilharja opisala življenje in delo tega narodnega buditelja.

Pri kulturnem delu sporeda otvoritve »Muzejskega tedna« so nastopali recitatorji, postojnski kvintet in godba JLA iz Postojne ter gimnazijski mladinski pevski zbor pod vodstvom prof. Reščiča. Razen partizanskih in narodnih pesmi so izvajali tudi nekaj Vilharjevih del.

Pogost istrski motiv z značilno istrsko živino: domov pred bližajočo se nevihto

Polletni občni zbori kmetijskih zadrug

Zadružniki v Prestranku v prvih vrstah

V koprskem okraju so v tem mesecu občni zbori kmetijskih zadrug, na katerih upravni odbori polagajo svojemu članstvu obračun o delovanju v prvi polovici letošnjega leta. Doslej so občni zbori skoraj povsod potekali zadovoljivo, če izvzamemo nekatere napake in pomanjkljivosti, ki pa v glavnem izvirajo iz nepoznanja predpisov in odredb in pa zaradi pomanjkanja strokovnega kadra. Na splošno pa lahko trdimo da so naši zadružniki pravilno doumeli vlogo kmetijskih zadrug, ki so na vasi nosilke gospodarstva in socialistične preobrazbe kmetijskega prebivalstva.

Preteklo nedeljo je bil tudi v Prestranku polletni občni zbor kmetijske zadrug, ki se ga je udeležilo lepo število članstva, navzoči pa so bili tudi predstavniki Okrajne zadrugne zveze iz Kopra

in občinskega ljudskega odbora iz Postojne. Predsednik zadrug Franc Berkoč je v svojem poročilu podrobno prikazal delovanje zadrug, njene težave v preteklosti, ko ji je primanjkovalo kadrov, kakor tudi uspehe, ki jih je zadruga dosegla v letošnjem prvem polletju, ko si je zagotovila stalnega upravnika in knjigovodkinjo.

Iz poročila je razvidno, da se je kmetijska zadruga v Prestranku dobro postavila na lastne noge in da si je s svojim delovanjem pridobila zaupanje kmetovalcev, ker število na novo vključenih članov stalno narašča. Sedaj šteje zadruga že 218 članov, upajo pa, da se bo to število do letnega občnega zbora še zvišalo. Po prizadevanju zadrug in njenega vodstva se je proizvodnja glavnih pridelkov (krompir in krma) občutno dvignila. Prav tako

je dobre uspehe pokazala živinoreja. Proizvodnja mleka se je v zadnjem času dvignila za eno tretjino. Posebno dobro posluje kreditno-hranilni odsek, ki se ga zadružniki v obilni meri poslužujejo in ki je najboljši v okraju.

Na občnem zboru so sprejeli sklep, da bodo po tej poti nadaljevali. Zadružniki v Prestranku uspešno izvajajo našo novo gospodarsko politiko na vseh področjih. Prepričani so, da se bodo v kratkem vključili v njihove vrste tudi tisti, ki so doslej ali iz osebnih razlogov ali pa zaradi premajhnega zaupanja ostali še izven zadrug.

ru

Glasnik naših teženj

(Ob jubileju revije »Pomorstvo«)
»POMORSTVO« je v Slovenskem Primorju vse premalo poznana revija, čeprav že polna tri leta sleherni mesec zvesto spremlja vse žitje in bitje ob slovenski morski obali. Pod posebnim zaglavljem »IZ SLOVENSKEGA PRIMORJA« redno prinaša važna poročila o razvoju našega mladega pomorstva, prihaja z novimi pobudami in se v daljših člankih peča z zemljepisnimi, zgodovinskimi, kulturnimi, pomorsko-gospodarskimi in drugimi vprašanji Slovenske Istre.

To naj bi bil le bežen prikaz iz bogate zakladnice, ki nam jo je na svojih straneh omogočila reška revija »POMORSTVO«, poučno-zabavni časopis za propagando morja in napredek pomorskega gospodarstva, kakor list v podnaslovu skromno opozarja nase. Izhaja mesečno na Reki. Vsaka številka je bogato ilustrirana. Slovenski del revije ima lastno uredništvo v Ljubljani.

Rodilo se je »POMORSTVO« pred desetimi leti na Dan mornarice, 10. septembra 1946. Ob desetletnici je pravkar izšla njegova jubilejna številka v dvojnem obsegu (štev. 9—10) in odlični opremi, ki v vsakem pogledu dostojno zastopa jugoslovansko pomorstvo.

Kar cel almanah je to. Na 120 straneh velike osmerke se vrstijo članki iz vseh področij pomorstva ter zajemajo vso našo obalo od Kopra do Ulcinja. 60 jasnih in čistih slik, več skic in zemljepisnih kart krasijo bogati pomorski cvetnik.

Slovenskih člankov je v jubilejni številki pet: KOPER NAPREDUJE (ing. Miloš Grus), VAŽNA POBUDA ZA IZKORIŠČEVANJE SLOVENSKEGA PRISTANIŠČA (Radojko Rehar), OSEMDESETLETNICA IVANA CANKARJA (Ferdo Bernard), PESNIK S PALETO IN COPIČEM, RUDOLF MARČIČ (Viktor Pirnat). ALI NAM JE POMORSKO GLASILO POTREBNO? V tem članku izraža uredništvo željo, naj bi se »slovenski pisatelji in pomorski strokovnjaki preorientirali nekoliko tudi na Jadran« ter vabi k sodelovanju vse, ki čuti za to voljo in sposobnost.

Revija, ki tako zvesto in nesebično služi tudi slovenskemu pomorstvu, je vredna vse moralne in materialne podpore slovenske javnosti.

Viktor Pirnat

Napredno udejstvovanje živinorejcev ilirsko-bistriške občine

Pomembni uspehi umetnega osemenjevanja

Na področju občine Ilirska Bistrica, ki je znano središče živinoreje na Primorskem so letos razširili akcijo umetnega osemenjevanja govedi na 45 vasi. Kmetijske zadrug v Trnovem, Knežaku, Zabičah, Jelšanah in na Premu so z gmotno pomočjo občinskega ljudskega odbora in Ilirske Bistrice posvetila veliko pozornosti razmnoževanju goveje živine z umetnim

osemenjevanjem. Ustanovili so tudi medzadružni živinorejski odbor, v katerem so člani vseh zadrug, ki obravnavajo organizacijska in tudi gospodarska vprašanja v zvezi z razvojem živinoreje.

Umetno oplojevanje govedi je v letošnjem letu zajelo skoraj vse področje ilirsko-bistriške občine. V mesecih januar — julij so umetno oplojili 571 krav-plemenic, sodijo pa, da bo število umetno oplojenih krav naraslo v drugi polovici leta 1956 na 150 mesečno. Doslej so ugotovili, da je umetno osemenjevanje ustvarilo večjo brejavost kot normalno oplojevanje krav; pri umetnem oplojevanju je 72% verjetnosti brejavosti. Na območju ilirsko-bistriške občine je umetno osemenjevanje premagalo začetne težave, čeprav primanjkuje veterinarski službi finančnih sredstev za nabavo motornih vozil, ki so potrebna za uspešnejše delo na terenu. Ko bodo to vprašanje rešili s pomočjo dotacij Okrajne zadrugne zveze v Kopru in Okrajnega ljudskega odbora, bo umetno osemenjevanje goveje živine postalo edini način ploditve in pogoj da se dokončno zatrtje različne živalske kužne bolezni.

O šolah v divaški občini

V treh otroških vrtcih, ki so v Divači, Lokvi in Senožečah, je vpisanih 92 otrok. Matere trinajstih otrok so zaposlene. Starši prispevajo mesečno 200 dinarjev za otroka, razliko za vzdrževanje in vzgojo otrok v otroških vrtcih pa krije ObLO Divača. Občinski svet za šolstvo, prosveto in kulturo je te dni ugotovil, da je materialno stanje v otroških vrtcih nezadovoljivo, ker primanjkuje opreme in učil.

Na področju divaške občine je devet šol. Osemletki sta dve: na Misljicah in v Senožečah. V šolskem letu 1955/56 se je šolalo v treh enooddelčnih šolah 12,91% šoloobveznih otrok iz divaške občine; v štirih dvooddelčnih 49,67% otrok, v eni štirooddelčni 16,1% in v eni petooddelčni 21,2%. Največ otrok dokonča šolsko obveznost v eno ali dvooddelčnih šolah. Ti podatki kažejo, da se najmanj mladine vključuje v nadaljnje šolanje in da se zadovoljuje za najosnovnejšo šolsko izobrazbo, kar vsekakor ni ugoden pojav.

V odstotkih izraženo se največ mladine po uspešno opravljenem šolanju v nižjih razredih gimnazije vpisuje v višje razrede in to v Sežani, na Pivki in v Hrpeljah. S tem v zvezi moramo omeniti težave, ki jih imajo dijaki iz vremeške doline in Matavuna. Vremčani morajo ob vsakem vremenu prehoditi težavno pot do postajališča, s katerega se vozijo v Pivko, Matavunčani pa imajo skoraj podobne težave pri obsikovanju v Sežani. Se slabše je stanje na področju okoliša osemletke v Misljicah, ki obsega vasi Misljice, Vatovlje, Vaje, Barko, Podgrad pri Vremah, Kozjane, Artniže in Ostrovcu. V teh vaseh so poti do Misljic pozimi često težko prehodne. Najslabše pa je to, da ima osemletka v Misljicah le dve učilnici. Zato meni občinski svet za šolstvo, prosveto in kulturo v Divači, da bo nujno potrebno zgraditi v Misljicah še dve novi učilnici, prav tako tudi v Divači in šolsko poslopje za osemletko v Vremah.

— cr

Za naše kmetovalce, sadjarje in vinogradnike

Maraška na Krasu

Maraška je zvrst višenj in njen plod je drobnejši od češnje. Barve je temnordeče, meso je aromatično in prijetno kiselkastega okusa. Drvo je precej šibkejšje od češnje in obrodilo obilno in redno vsako leto. Drvo je pa tudi skromno in da laže prenaša sušo in plitka tla, cepimo maraško na rašeljiko; kjer dobro uspeva rašeljika, bo rasla in bogato obrodila tudi maraška. Izredno bogato pa rodi maraška na toplih kraških tleh in daje še posebno aromatično in lepo obarvano sadje. Te lastnosti so najbolj cenjene. Za dobre plodove maraške so plačevali v zadnjih letih tudi po 240 dinarjev kilogram.

Naš Kras je znan po svoji poseb-

ni klimi in svojstveni rdeči zemlji. Vse to pa na kakovost plodu ugodno in odločilno vpliva. Kar je hmelj za Savinjsko dolino, to bi lahko bila, razen terana, maraška za gospodarstvo Krasa.

Maraško potrebuje predvsem industrija sadnih izdelkov, tako naša, kakor tudi inozemska. Potrebe po maraški rastejo tako naglo, da v doglednem času ne bomo mogli zadostiti niti našim domačim zahtevam. Zaradi tolikšnega povpraševanja ima maraška med vsem našim sadjem najvišjo ceno. Odbor za sadjarstvo in vinogradništvo pri okrajni zadrugni zvezi upa, da bo lahko proizvodnja marašk v prihodnje za naš Kras eden izmed največjih virov dohodkov. Odbor je zato sklenil, da začne Zadrugna zveza že letošnjo jesen z akcijo za sajenje marašk. Pri Zavodu za maslinarstvo in vočarstvo v Kaštelu Starem pri Splitu so že naročili šest tisoč drevesc. Želimo, da bi naši kmetovalci na Krasu sadili maraško v gnojni in obdelani zemlji, kajti pridelek tako ne bo majhen in bo poplačal ves trud. Kraševci naj z zaupanjem in z zanimanjem sodelujejo pri pospeševanju gojenja marašk; to bo v korist naši sadni industriji, pa je tudi v njihovem lastnem interesu.

RAKITOVEC

Vprašanje vode je za našo vas že dalj časa pereče. Zlasti v sušnih poletjih ostajamo brez vode in je nimamo niti za živino. O graditvi potrebne rezervoarja smo večkrat govorili na raznih sestankih in zborih volivcev, toda do končnega sklepa smo prišli šele pred dnevi, ko smo na zboru volivcev sklenili, da bomo vsi vaščani vsak po tri delovne dni prispevali za zgraditev rezervoarja. Občinski ljudski odbor Hrpelje bo naše prizadevanje podprl tako, da nam bo iz sklada za napredek vasi nabavil potreben material (cement in drugo). Z deli bomo začeli takoj ko poberemo pridelke na naših njivah in pospravimo seno.

TEDENI DNI PO Jugoslaviji

NACIONALNO ZDRUŽENJE ITALIJANSKIH PARTIZANOV JE POVAILO ZE NOV, naj njena delegacija pride na kongres bivše partizanske divizije »Italia«.

Kongres bo 20. in 21. oktobra v Ferrari. Zvezo borcev bosta zastopala zvezni ljudski poslanec in bivši namestnik političnega komisarja omenjene divizije Anton Sturm iz Kopra ter podpolkovnik JLA Jovan Vujošević, bivši politični komisar bataljona Garibaldi v omenjeni diviziji. Partizanska divizija »Italia« se je borila med vojno v sestavi NOV in JLA, del devizije pa je tudi sodeloval v bojih za osvoboditev Beograda.

ZADER DOBI NOVO PRISTANIŠČE. Na jugovzhodni strani Zadra so začeli graditi novo trgovinsko pristanišče, v katerega bodo v prvi fazi gradnje investirali 400 milijonov dinarjev. 120 metrov dolga operativna obala v novem pristanišču bo omogočila letni promet 240 tisoč ton. V drugi fazi izgradnje pa bo dobilo pristanišče še 340 metrov obale za pristajanje

največjih čezoceanskih ladij. Prve trgovinske ladje velike tonaže pa bodo lahko pristajale v zaderskem pristanišču že prihodnje leto.

ODOBRITEV SPORAZUMOV MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO.

Italijanska poslanska zbornica je 2. oktobra odobrila italijansko jugoslovanske sporazume, sklenjene 21. marca letos, in sicer sporazum o izmenjavi not o lokalni izmenjavi v obmejnih območjih Gorica, Videm, Sežana, Nov. Gorica in Tolmin ter sporazum o lokalni izmenjavi med obmejnimi območji Trsta, Buji, Kopra, Sežane in Nove Gorice.

TEČAJI O UPORABI RADIO-AKTIVNIH IZOTOPOV. Te dni je v Beogradu tečaj o uporabi radioaktivnih izotopov za mirnodobne potrebe. Dne 15. oktobra pa bosta podobna tečaja v Zagrebu in Ljubljani. Tečaje so priredili na pobudo zvezne komisije za jedrsko energijo. Obiskovalo jih bo več kot 100 izvedencev iz industrije, medicine in kmetijstva.

Kako upravljamo

Problemi našega časa

Gospodarske organizacije v divaški občini

Zakaj premalo stanovanjske graditve? bodo prekoračile družbeni plan 1956

Povsod po Sloveniji je videti živahno gradbeno dejavnost delavcev in uslužbencev, ki si gradijo manjše eno- ali dvostanovanjske hiše. Z gradnjo teh individualnih stanovanjskih poslopjij posamezniki aktivno sodelujejo pri zmanjševanju stanovanjske stiske. Gradijo z lastnimi sredstvi, s pomočjo privatnih posojil in z nabavo gradbenega posojila v banki. Tako gradnja stanovanj je znatno cenejša od gradnje s pomočjo družbenih sredstev pri podjetjih, ker je lastna cena njihovih gradenj za 30 do 50% nižja. Pri tem je treba upoštevati, da graditelj stanovanjskega poslopja sodeluje z lastno delovno silo, ki jo sestavljajo člani njegove družine in njegovi prijatelji. Višina posojil, danih graditeljem, dosega le 30—40% od vrednosti objekta, kar kaže, da se z istimi sredstvi zgradi znatno več stanovanjskega sklada. Le na obalnem področju koprškega okraja ugotavljamo, da se v povojnih letih ni začelo z gradnjo individualnih stanovanjskih hiš, čeprav je potreba po njih zaradi znatne okrepitve gospodarske dejavnosti velika. Res je, da je bil do leta 1954 poglavitni vzrok zaviranja individualne grad-

nje na področju občin Koper, Izola in Piran nerešeno vprašanje priključitve. Po tem času pa je nastal vzrok pomanjkanja individualne gradnje predvsem zaradi znatno višjih stroškov pri nabavi gradbenega materiala.

Pogoji, pod katerimi mora gradbeni interes graditi manjše stanovanjske hiše, so: bolj ali manj upravičeno zvišanje cen gradbenega materiala, težave pri prevozu gradbenega materiala do gradbišča in pomanjkanje lesa. Medtem ko more v drugih krajih Slovenije graditelj nabaviti gramoz in pesek v bližnjih gramoznicah, ali pa si ga priskrbi pri odkopu gradbene jame, je v obalnem pasu zaradi strukture zemlje odvisen le od dveh kamnolomov. Njuna zmogljivost pa ne zadovoljuje niti splošnih potreb podjetij in ustanov, razen tega pa stane kubični meter najmanj 1.500 dinarjev. Drugo vprašanje je prevoz gradbenega materiala, ki je možen le s tovornjaki. Ker pa računajo prevozna podjetja za prevoz kubičnega metra gramozja 1000 pa tudi več dinarjev — graditelj mora imeti pri tem večkrat srečo, da lahko sploh dobi prevozno sredstvo — se ne hote zvišajo stroški za začetek gradnje. Kar zadeva les, je treba upoštevati, da ga na tem področju koprškega okraja ni. V takšnih pogojih ima graditelj le malo možnosti za pocenitev individualne gradnje, kar opravičuje majhno težnjo finančno sposobnih delavcev in uslužbencev, da si zgradijo lastne domove.

Drugo pereče vprašanje pa je urbanistična ureditev tega področja. Predvideno je sicer, da bo to vprašanje v Kopru še letos delno rešeno in da bo graditelj z gotovostjo poznal lokacijo za gradnjo individualnih hiš, si na osnovi tega kupil zemljišče ter dal izdelati gradbene načrte, ki morajo predvidevati ureditev komunalnih objektov za celotno področje.

Na osnovi opisanega stanja bo potrebno nuditi graditeljem lastnih domov na obalnem področju znatno večjo pomoč s strani oblastnih organov, kot jo imajo graditelji stanovanjskih hiš v drugih krajih Slovenije. Potrebno bi bilo, da bi odgovorni oblastni organi pomagali individualnim graditeljem z dodelitvijo zemljišč, z odobrenimi tipiziranimi načrti gradnje poslopjij ter s čimprejšnjo ureditvijo komunalnih naprav. Razen tega bo potrebno nuditi individualnim graditeljem posebno strokovno pomoč pri gradnji, ki bi proučila možnosti

čimcenejše nabave gradbenega materiala. Ta družbena pomoč bi v prvi vrsti veljala tistim graditeljem, ki so stalno zaposleni na obalnem področju in bi se podredili enotni lokaciji ter tipizirani gradnji stanovanjskih hiš. Se poseben poudarek pa naj bi bil na združni izgradnji stanovanj, kar bi nedvomno omogočilo znižanje gradbenih stroškov.

S primerno stimulacijo individualnih gradenj, kakor tudi s primernimi organizacijskimi ukrepi, bi dosegli predvsem organizirano gradnjo stanovanjskih poslopjij, pri kateri bi se vsak graditelj trudil za čim cenejšo izvedbo in s tem dosegal znatno znižanje lastne cene stanovanja ter največ ekonomičnejšo uporabo razpoložljivih sredstev v okviru danih možnosti.

M. R.

Obračna nesreča

V nedeljo dopoldne se je pripetila v tovarni vezanih plošč in furnirjev v Pivki nesreča. Zamenjali so žice na električni napeljavi. Kakor vsi električarji, se je tudi Ivan Požar povzpel na drog. Nenadoma pa se je drog zlomil in Ivan Požar je padel na tla. Pri tem je dobil težje telesne poškodbe in so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Bilo bi prav . . .

... če bi podjetje Telekomunikacije v Ljubljani bilo bolj plačnik »Mizarskemu podjetju« v Senožečah. Že dalj časa so stalni dolžnik za znesek od treh do 5 milijonov dinarjev, razen tega pa odpovedujejo pogodbe za nadaljnjo nabavo običaj za radioaparate tipa »Vesna«. S tem povzročajo »Mizarskemu podjetju« Senožeče veliko težav in ga ne hote tirajo v gospodarske težave;

... če bi pristojni republiški organi za šolstva pri nameščanju mladih učiteljev upoštevali želje občin, ki so le-te štipendirale. Občinski ljudski odbori so si z dajanjem štipendij hoteli predvsem zagotoviti na svojem področju učiteljski kader;

... če bi se za gradnjo športnih objektov v vseh občinah koprškega okraja z večjo resnostjo zavzele športne in telesnovzgojne organizacije. V nasprotnem primeru bodo rezultati te letošnje akcije za gradnjo športnih objektov nezadovoljivi.

... če bi Svet za gospodarstvo in komunalno dejavnost v Kopru temeljito razmislil o tem, kako bo s preskrbo s kruhom v koprski okolici, ko bo sanitarna inspekcija zaprla vse neprimerne sto let stare »pekarnice«;

... če bi si kdo izmed pristojnih ogledal, v kakšnem stanju je centralna ambulanta v Kopru, posebno pa še prostor za previjanje;

... če bi uprava koprškega kina po vsaki ali pa vsaj po vsaki drugi predstavi prezračila dvorano in dezodizirala zrak;

... če bi pristojni organi v Postojni pravočasno zavarovali mlada drevesca vzdolž ljubljanske ulice pred burjo in pred mrazom. Drevesca potrebujejo tudi nove oporne drogeve, ker so sedanji že prešibki in nagniti. Marsikatero drevesce mora namreč držati drog, da se ne prevrne, namesto da bi bilo narobe.

Za ureditev šolskih vrtov

Na pobudo občinskega sveta za šolstvo, prosveto in kulturo v Divači bodo v šolskih počitnicah priredili enotedenski tečaj, ki bo verjetno obvezen za vse učitelje na njihovem področju. Tečajnikom bodo kmetijski strokovnjaki predavali o sadjarstvu in cvetličarstvu. Po zaključnem tečaju bodo absolventi usposobljeni za urejevanje šolskih vrtov, ki so sedaj dokaj zanemarjeni.

Zaradi slabega poslovanja

ObLO Divača je sklenil predlagati, da bi šlo Remontno podjetje v Divači v prisilno likvidacijo zaradi slabega poslovanja.

Nadalje je občinski ljudski odbor sklenil na svoji zadnji seji razpisati licitacijo za prodajo 30 eno- in dvostanovanjskih hiš. Na isti seji so odborniki izglasovali tudi predlog o imenovanju novega upravnega odbora zdravstvene postaje v Divači in sklep o določitvi števila članov šolskih odborov, ki bodo v kratkem formirani.

4. Prometni davek so na področju divaške občine pobrali le v višini 32% od predvidene vsote. V tem pogledu je najslabše stanje pri gostinskih podjetjih: Gostinsko podjetje Divača ga je ostvarilo le s 35%, Kmetijska zadruga Vreme s 25%. Podrobna razčlenitev poslovanja gostinskih obratov pa je pokazala, da te številke niso realne in da se ne skladajo z ugotovitvami o obsegu prometa.

5. Pri proučevanju izvršitve polletnega plana so ugotovili, da so drugi elementi strukture družbenega plana za letošnje leto skladni z realizacijo ter da so odstopanja le manjšega značaja.

Zelo majhna je realizacija, in to 21%, le pri komunalni dejavnosti. V tem pogledu je na prvem mestu remontno podjetje v Divači, sledi pa mu pekarna v Divači. Prvo je imelo v prvih šestih mesecih nad milijon dinarjev izgube subjektivnega značaja — slabo gospodarjenje. V pekarni v Divači pa so ti vzroki objektivnega značaja — manjši promet od predvidenega. (Gradbeno podjetje Slovenija-ceste ni zaposljevalo na tem sektorju gradnje avtostrade Ljubljana—Koper toliko delavcev kolikor je bilo prvotno predvideno za izvršitev del v prvih šestih mesecih letošnjega leta). Šibko je bilo tudi poslovanje čevljarke delavnice v Divači, ki je dosegla v obdobju januar — julij le 4.000 din dobička. Pohvaliti pa je vsekakor treba podjetje »Mizarstvo« v Divači, ki je ostvarilo 62% dobička, realiziralo plače za 41% in materialne stroške za 48%. Dober poslovni uspeh sta imeli tudi »Mesnica« Divača in »Mehanična tkalnica« Senožeče, ki je dosegla 54% brutto proizvoda samo v drugem tromesečju, to pa zato, ker je bila v prvem tromesečju v poskusnem obratovanju.

Med kmetijskimi zadrugami je najbolje izpolnila plan KZ Lokev, najslabše pa KZ Rodik. Na svoji redni, deseti seji ObLO v Divači, so v petek sprejeli odborniki sklep, da na osnovi teh ugotovitev zaostrijo ukrepe za izterjavo obveznosti gospodarskih organizacij in privatnikov od družbe. To je tembolj opravičljivo, ker se bo letos zaključilo proračunsko leto že z 31. decembrom, ne pa kot je bila dosedanja praksa, v prvem tromesečju naslednjega koledarskega leta.

ČLANI SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo »Slovenski Jadrin«, ki Vas izčrpno obvešča o dogodkih doma in po svetu

SEMINAR ZA ČLANE POTROŠNIŠKIH SVETOV

Naloge socialistične trgovine

(Nadaljevanje)

Delo v trgovini pa seveda ne traja samo 7 in pol ure. Trgovino je treba po končani prodaji očistiti, pripraviti je treba blago za prodajo naslednji dan, zaključiti blagajno itd. Praktično in ob upoštevanju dela pri inventurah, ki se opravljajo, kot smo omenili, v prostem času, traja delo v trgovini nad 8 ur dnevno.

Organi družbene kontrole in organi upravljanja v podjetjih naj vneto sodelujejo pri določanju delovnega časa trgovin, da bo le-ta prilagojen potrebam potrošnikom. To velja zlasti za trgovine v turističnih krajih.

Način prodaje

Dolžnost prodajalca je, da kupca, ko stopi v trgovino, pozdravi; tudi v primeru, da kupec sam morda ne ve, da je odzdravljanje osnovna zahteva vljudnosti med ljudmi, ki pridejo v medsebojne stike.

Socialistična morala ne dopušča in celo odklanja vljudnost, ki ni nič drugega, kakor izražanje malone suženjske podrejenosti prodajalca kupcu kot osebi, ob kateri naj prodajalec čuti, da od nje zavisi njegov obstoj. Takšni odnosi so izmaliceenje vljudnosti v kapitalizmu, ki gradi odnose med ljudmi na temelju imovinskega stanja in ne osebne vrednosti človeka kot takega. — Dober prodajalec obravnava vse kupce enako prijazno; niti osebno poznanstvo ga ne zavede v dejanja ali vprašanja, ki bi jih kupec, čeprav dober osebni znanec prodajalca, lahko vzel kot poseganje v njegove osebne zadeve. Dober prodajalec tudi ne daje znanca, ki je prišel pozneje, prednosti pred drugimi kupci, ki že čakajo, da jih postreže.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV:

Precej hude krvi povzročajo med kupci prav primeri privilegirane postrežbe. Potrošniški sveti imajo pravico in dolžnost, zanimati se, kako je tudi s tem v podjetjih, za katera so bili izvoljeni. Do privilegiranja v postrežbi pa pride pogosto na krivdi kupcev samih. So med njimi taki, ki se še niso otresli malomeščanske miselnosti in smatrajo sami sebe za »nekaj boljše«. Zato pričakujejo, da bodo vselej postreženi takoj, čeprav čakajo na postrežbo pred njimi (po vrstnem redu) že drugi. Potrošniški sveti naj opozarjajo trgovska podjetja na take pojave.

Ko je prodajalec kupca že povprašal po njegovih željah in ga je začel srteči, je prav, da ga po potrebi opozori na način uporabe blaga, s katerim ga postreže, in na ravnanje s tem blagom. To ne velja le za živila, ki so že sama po sebi lažje pokvarljiva, temveč tudi za tekstilno blago, usnjene izdelke, obutev itd. Med kupci je namreč vedno tudi mnogo takih, ki si še sami niso na jasnem o svojih željah ali nimajo izdelanega okusa. Dober prodajalec takšnim kupcem svetuje in si vljudno prizadeva, dopovedati jim, zakaj jim svetuje prav to ali ono in ne kaj drugega. Tudi v tem se socialistična trgovina razlikuje od trgovine v kapitalizmu, ki ji je prodaja za vsako ceno osnovno vodilo; kapitalistično trgovino sili k neki relativni lojalnosti do kupca kvečjemu osebni interes in pritisk konkurence.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV:

Dobičkaželjnost je socialistični trgovini tuja. Že planski instrumenti so takšni, da zmanjšajo možnost ustvarjanja dobička v trgovini. Prav potrošniški sveti naj s svojo dejavnostjo preprečujejo morebitne težnje k dobičkaželjnosti. Zato je seveda potrebno, da poznajo trgovsko kalkulacijo.

Seveda nihče ne trdi, da smo vse to že dosegli, točno pa je, da smo si o vsem tem že dolgo na jasnem; in vse bolj postaja to jasno tudi trgovinskemu osebju samemu. To dokazuje, da se socialistična preobrazba ni ustavila ob zunanjih pojavih, tem-

več da se je že polastila tudi človekove misli in gledanja na življenje sploh. Bolj ko bo prekrasila tako prodajalec kot kupce, bliže bomo tistemu načinu prodaje, kakor si ga zamišljamo v socializmu.

Stalni in priložnostni (občasni) odjemalci

Na vprašanje, zakaj se pri nas sistem stalnih odjemalcev še ni zakoreninil, je več odgovorov. Nedvomno je eden glavnih vzrokov v tem, da vse do nedavnega za sistem stalnih strank razmere v našem blagovnem prometu in proizvodnji niso dajale posebne vzpodbude niti trgovskim podjetjem, niti potrošnikom. Proizvodnja, pri kateri se trgovina začne, je nudila le razmeroma skromne količine potrošnih dobrin, posebno nekaterih vrst blaga. Relativno pomanjkanje blaga za široko potrošnjo ali, drugače povedano, povpraševanje, ki je bilo večje od ponudbe, je sililo, da je iskala proizvodnjo, potrošniki pa so bili prisiljeni iskati trgovino. Neustaljenost tržišča (cen), ki ponavadi spremlja takšen »na glavo postavljen« proces v blagovnem prometu, je kajpak le še prispevala k temu, da sta se proizvodnja in trgovina v kar največji meri branili sprejemati stalne obveze napram odjemalcem. Omenjena neustaljenost in skromna izbira blaga v posameznih trgovskih podjetjih pa je tudi potrošnika odvrčala od tega, da bi se vezal na nakup v eni trgovini. Potrošnik je upal, da mu bo uspelo najti iskano blago če ne v »svoji« (to je največkrat najbližji trgovini), v katerikoli drugi. V opisanih razmerah moremo torej govoriti le o neki vrsti neregistriranega sistema stalnih strank, ki je v tem, da potrošniki kupujejo potrebščine, n. pr. živila večinoma v trgovini, ki jim je bodisi najbližja, ali jim iz kakršnegakoli drugega razloga najbolj odgovarja (razmeroma hitra in dobra postrežba, večja izbira blaga itd.). Vendar pa neregistrirani stalni odjemalci s trgovskim podjetjem, oziroma poslovalnico, v kateri več ali manj redno kupujejo, nimajo globljih vezí, posebno ne, če potrošniški svet pri zadevnem trgovskem podjetju ali poslovalnici ni sestavljen iz vrst neregistriranih stalnih odjemalcev.

Ob letošnji otvoritveni predstavi Gledališča Slovenskega Primorja v Kopru

Svetloba nad davnino ... in sedanjostjo

Aleksander Marodič: »Svetloba nad davnino«, kronika v treh delih, čas dogajanja — pomlad leta 1797, kraj — Koper in okolica. Krstna predstava v Kopru 3. oktobra 1956, otvoritev tretje sezone GSP.

Dramatika Marodiča iz Zagreba smo spoznali lansko sezono, ko se nam je predstavil s svojo dramo »Na dnu kelihov«. Od takrat je živel v Kopru in po naročilu naše gledališke uprave pisal dramo iz koprskih zgodovine. Iz slopega arhivskega podatka, da so se 23. aprila leta 1797 okoliški kmetje uprli koprskim plemičem, je Marodič naredil fabulo, ki nam pripoveduje o takratnem življenju. Skozi prizmo razvrane plemenitaške družine Belpietri gledamo revščino tlačanov, ki v borbi za zrno pšenice in golo življenje posežejo po orožju in se upro nasilju. Toda premeteni in brezvestni plemenitaši so jim zaprli in ubili voditelja ter si tako olajšali zmago. Čeprav je Mahnič, zagovornik brezpravnih in voditelj zatiranih, mrtev in koprski plemiči ob krepki pomoči Cerkve še nadalje od kmetov izterjujejo davek, ki ga od njih zahtevajo Benečani, Francozi ali Avstrijci, pomeni ta upor vendarle začetek nove dobe, »prvo svetlobo v stoletni temi«, kot pravi avtor.

Marodičeva zgodovinska kronika, kot jo sam imenuje, sicer ne zdrži stroge literarne ocene, ne moremo pa ji odrekati, da je napisana odrsko učinkovito in spretno. Režiserju Dinu Radojeviću, gostu iz Zagreba, pa gre zasluga, da je iz dela, pa tudi iz ansambla, izlekel maksimum. Majhne vloge kmetov je tako prepletel z vsem dogajanjem, da smo ves čas čutili njihovo prisotnost, kljub temu da je avtor dodal glavne vloge plemenitašem. Avtorju gre predvsem priznanje za pogum, da je s pomočjo svoje pisateljske fantazije osvetlil delček davne koprške zgodovine. Za žarek svetlobe nad davnino so mu bili gledalci hvaležni, posebno ker jih je nehote opomnil, kako zelo se razlikuje njihovo življenje in današnji čas od tistega pred davnimi sto šestdesetimi leti.

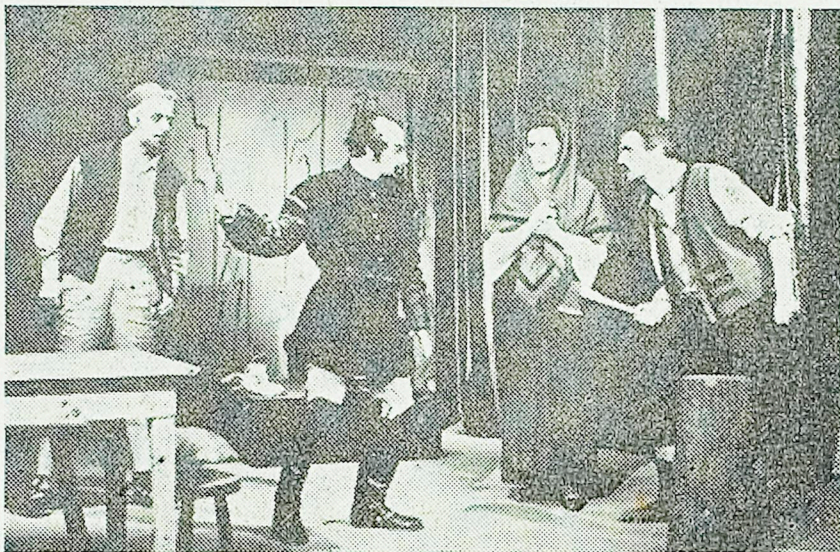
Omenili smo že uspelo režijo Dinu Radojeviću, kar je še podprla odlično zasnovana scena Andrije Ekla, prav tako gosta iz Zagreba. Naš igralski ansambel pa je tokrat prekosil samega sebe in nas resnično razveseljivo presenetil. Zdaj ne bomo več govorili o začetnih slabostih, nezilosti in mladosti, pa tudi ne o poklicni zavzetosti, ki naj bi odtehtala zrelost in rutino starejših. Začetek tretje sezone našega GSP je upa poln obet: imeli bomo dobro gledališče.

Pri tej uprizoritvi skoraj ni mogoče govoriti o posameznikih, ki so se posebno odlikovali, ker so bile stranske vloge prav tako dognane kot glavne. Spomnimo se samo kratkega nastopa davčnega izterjevalca Bucarellija (Janko Hočvar), ki ni ostal nič manj v spominu kot kmečki voditelj Andrej

Mahnič (Marijan Bačko) ali izprljeni marchese Belpietri (Jože Zalar). Igrali so še: Marga Filčeva, Tone Albreht, Tiberij Lemut, Majda Skrbinska, Janez Klasine, Karlo Marsel, Romana Lemutova, Oskar Venturini, Filipina Jermanova, Breda Urbičeva in Tone Potušek. Čeprav smo jih samo našli, ne zaslužijo nič manjšega priznanja.

In še nekaj svetlobe na seda-

Svet za prosveto in kulturo OLO Koper, je tov. Drenovec poudaril, da si šteje v prijetno dolžnost in osebno zadovoljstvo, da lahko kolektivu čestita na izrednem uspehu. Po njegovem prepričanju je tudi Marodičeva »Svetloba« veliko boljša od njegovih »Kelihov«. To poudarjemo zato, ker si je četrti uprizoritev nove drame v Kopru ogledala tudi inšpektorska grupa republiškega Sveta za pro-

Scena iz Marodičeve zgodovinske kronike v treh delih »Svetloba nad davnino« v uprizoritvi GSP v Kopru. Na sliki: Venturini, Hočvar, Lemutova in Marsel.

njost. Svojega priznanja igralcem, režiserju in avtorju ni izreklo samo občinstvo z navdušenim ploskanjem in skozi usta predsednika upravnega odbora GSP tov. Svetozarja Poliča, ampak tudi gosta iz Ljubljane, predstavnik Zdrženja dramskih umetnikov Slovenije, gledališka igralca Ljotje Drenovec in Pavle Kovič. V nagovoru ob slavnosti, ki jo je po predstavi priredil za gledališki ansambel

sveto in kulturo iz Ljubljane. Člani te grupe pa so bili glede ocene predsednika Društva dramskih umetnikov Slovenije tov. Drenovec (»da je ansambel GSP s to uspelo uprizoritvijo dokazal stalno in razveseljivo rast svoje umetniške ravni«) povsem drugačnega mnenja. Tako različne ocene pristojnih republiških kritikov našemu gledališču brez dvoma ne morejo koristiti.

Z. L.

Hrastovlje - odkriti toda še malo znani BISER SLOVENSKE ISTRE

Tam pod mogočnim skalovjem Črnege kala, kjer se začne slikovita dolina Rižane, vodi pot v Hrastovlje. Ko se prevesi zadnji klanec, vzbudi našo pozornost siva gmota zidovja, ki daje vtis razpadajočega gradu, iznad katerega gleda vaški zvonik.

Latinski napis na obzidju pod renesančnim pomolom nam pove, da je učeni gospod Leander Zarotus kupil leta 1581 ta tabor z vasjo Hrastovlje vred od plemenite nemške družine Neauser. Tabor je bil zavetje starim Hrastovelčanom za časa turških napadov in raznih gusarskih vdorov. Iz obzidja izstopata dva okrogla stolpa, med množico strelnih odprtih po kamnitih nosilcih in konzolah na notranji strani pa si lahko predstavljamo, kako so tekli leseni odri in galerije.

Vaška cerkvice, na katero nas je

opozoril zvonik za zidovjem, je do nedavnega veljala kot zanimivost predvsem zaradi svojevrstne arhitektonske zasnove, ki jo postavljajo na konec XII. in začetek XIII. stoletja. Pravokotni tloris cerkve z zunanjim mnogokotnim zaključkom osrednje, znotraj polkrožne in obokane abside, razdeljujeta dva para slopov v tri banjasto obokane ladje, od katerih se vsaka izteka v svoji polkrožni obokani absidi. To je avtohtoni tip istrske stavbne oblike zgodnjega srednjega veka in romantike. Kombinacija s tremi obokanimi ladjami pa je glede na skromno podružniško cerkev edinstvena.

Srečno naključje pa je opozorilo na še večjo posebnost — čudovite barvne freske pod belim ometom. S skrbnim in napornim delom je odkrivala te freske ekipa restavratorskega oddelka Zavoda za spomeniško varstvo LRS pod strokovnim vodstvom prof. M. Subica. Barvna lestvica fresk je ubrana na tople rdeče in rumene, drugje zopet na jekle modre, vijoličaste in zelene tone. Stehri delček s slopi vred je poslikan.

Glavna absida je po utrjeni navadi hierarhičnega reda odstopila svoj prostor apostolom pod stebri, na oboku pa krona to skupino Sedež milosti. Na skrinji v levi absidi sedijo Trije kralji, desno absida pa so žal poškodovani ob koncu prejšnjega stoletja s prebitanjem vhoda v zakristijo. Severna stena ladje prikazuje pohod Treh kraljev s poklonitvijo, ob kateri je že po tradiciji srednjeveških freskantov nanizana cela vrsta vrivkov žrnskega značaja. Tako vidimo tudi tu nekaj hudomušnih scen, ki spremljajo to resno popotovanje. Pod to slikarstvo je ohranjen napis, ki ga je neizprosni zob časa prekinil ravno na mestu, kjer bi nas najbolj zanimal. Vešče oči so pre-

NOVITETE NA KNJIŽNI POLICI

FRANCE BEVK: KRIVI RAČUNI

Primorska založba Lipa v Kopru je izdala zbirko novel najaktivnejšega sodobnega slovenskega pripovednika Franceta Bevka. To so povesti, napisane v povojnem času, vsebinsko pa posegajo v čas narodnoosvobodilne borbe in opisujejo čas fašističnega nasilja in partizanskih bojev.

Ljudi, ki jih opisuje Bevk v svojih povestih, spremljamo čez italijansko okupacijo Primorske in med drugo svetovno vojno, v internaciji in borbi. Povesti so: Norišnica (usoda Slovencev v internaciji), Težka pot, Skok v temo in krivi računi (boj proti nasilju), Jošt pripoveduje, Tovariši (med partizani), Stefa se vrača (prvi dnevi po osvoboditvi), Pravica (usoda kmečkega dekleta v mestu) in Naše morje (prvo srečanje z morjem). Ime Franceta Bevka in njegova živa zakoreninjenost v čas, ki ga verno opisuje, sta nam porok, da bo tudi zbirka povesti »Krivi računi« našla velik krog hvaležnih bralcev. Knjigo je okusno opremil Milan Arnež.

JANEZ MENCINGER: MOJA HOJA NA TRIGLAV

Mencinger je bil pri nas glasnik realistično zasnovane pripovedi in med prvimi ustvarjalci slovenske novele in povesti trajne vrednosti. Med njegova najboljša dela štejemo klasičnega »Abadona« in »Mojo hojo na Triglav«. V svojem pripovedovanju združuje Mencinger prvine staroslovenskega izročila z naprednim duhom svoje dobe.

Prvič je izšla »Moja hoja na Triglav« v založbi Slovenske Matice med njenimi rednimi knjigami za leto 1897. Bila je to prva samostojna pisateljeva knjiga, vendar je izmed vseh Mencingerjevih del doživela največji uspeh. V njej opisuje pisatelj svoj rodni bohinski kot, kjer

bral, da je to delo izvršil, ali dal izvršiti, v letu gospodovem 1490... rtovich de... S tem okruženim podatkom se sicer neradi zadovoljimo, kljub temu pa je zanimiva in za nas važna slovanska končnica tega primka. Na južni steni so scene iz Kristusovega trpljenja, pas pod tem pa prikazuje ples mrtvakov. Skeleti v parih poplesujejo in v sprevedu vidimo ljudi od papeža in kralja pa do berača in otroka. Brezpravna raja je s tem izpovedala svojo filozofijo in edino uteho: pred velesilo smrti so vendarle vsi ljudje enaki. Pod to slikarstvo je obširni glagolski tekst, ki še čaka dešifriranja. Obok srednje ladje odzija zgodba o ustvarjenju sveta in usodi prvih ljudi. V krogih obokov stranskih ladij pa so slike, ki kažejo kmetovalčevo delo skozi vse letne čase.

Te freske v hrastoveljski cerkvi sodijo med pozno srednjeveško stensko slikarstvo, ki je prišlo v Istro s severa, to se pravi iz Slovenije. Bliznje vzore ali tudi sorodstvo lahko iščemo še v poslikanem presbiterju glavne cerkve v Pazinu.

Lahko trdimo, da pomenijo freske hrastoveljske cerkve v klasičnih me-rah veliko pridobitev za slovensko kulturo, ki se po pomembnosti kosa z najbolj dragocenimi umetnostnimi spomeniki.

MAJDA FRELIH

REVIJA OTROŠKIH FILMOV

Pred dnevi so odprli v Skopju revijo otroških filmov Jugoslavije. Na sporedu je bilo 24 izbranih filmov iz 9 evropskih držav. Revijo prireja komisija »Otroci in film« pri Svetu za zaščito in vzgojo otrok Izvršnega sveta FLR. Med drugim so prikazali domači risani film »Rdeča kapica«, češki film v barvah »Pese« prebranje in angleški film »Mali begunci«.

je preživel mladost in spoznal prve skrivnosti življenja. V njej pa nam je tudi razodel podobo svojega življenjskega iskanja in cilja.

Posebej je treba poudariti pri sedanjih izdajah »Moje hoje na Triglav« priredbo, opombe in spremne besede, ki jih je napisal France Vodnik in ki bodo zelo koristne dijakom in slaviatom. Zato tudi vse priznanje Primorski založbi Lipa, ki je knjigo izdala. Zelo lepo jo je opremil Milan Arnež.

OBZORNIK — šte. 10

Iz vsebine:
Zvone Kržišnik: Spominška knjiga tete Ane, Vera Albreht: Jesenska pesem, John Steinbeck: Zabi lov; Nekdanja Poljska, Ivan Minatti: Bila je cvet, Branko Žužek: Kako bi rad, Dvornik: Antične ljubzenske zgodbe, Genij trenutka, O Stefanu Zweigu, Mark Twain: Moj literarni poizkus, RI-KO: Mesta v srednjem veku, J. B. S. Haldane: Kača zlatimi zobmi, Noel Ballif: Med pigmeji; Ali zvezde lažejo?, Pavel Kunaver: St. Petersburg, Petrograd, Leningrad; Drobne zanimivosti, Sergej Jesenin: Pasji sin, F. Matania: Ezop, Mihail Zoščenko: Ponesrečena spekulacija, Pupul Džajakar: Prestolonaslednik; Muslimani, Lovci uraganov, La piranha, Ultrazvoki in njih uporaba, Dr. Stane Mikuz: Slikar Franc Kavčič, J. G. Herder: Kraljevi konj, Borut Puntar: Zanimivosti iz narave, Dr. Černič: Maščoba, sovražnik srca; Koristni nasveti.

Oživimo Svobode in prosvetna društva

(Nadaljevanje s 1. strani)

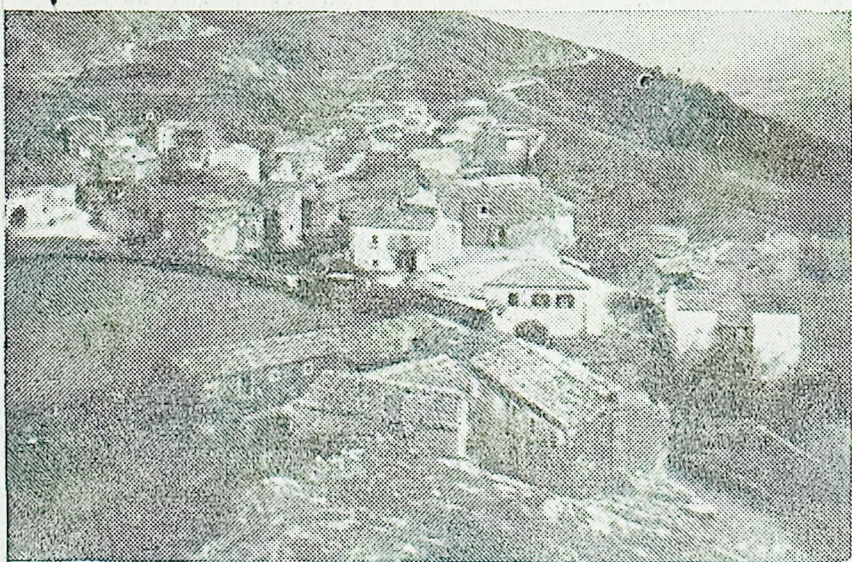
vzgojo našega človeka življenjsko važno. Cilj Svobode bi moral biti isti, kot je cilj sindikalne organizacije ali celotnega delovnega kolektiva podjetja, delo prosvetnega društva na vasi pa bi moralo biti istovetno z naporom zadruga. Za dosedega tega skupnega cilja so važne oblike dela društva za vzgojo članstva in za zavestno graditev svoje lastne delovne discipline.

Preveliko enostransko gledanje na prosvetna društva je potrdilo tudi razpravljanje nekaterih tovaršev s terena. Svoboda v Divači šteje n. pr. 140 članov, aktivno dela pa le gōdba na pihala in pevski zbor. Drugega vzgojnega dela v društvu ni. Slaba stran v tem kraju je tudi ta, da sindikalne organizacije še niso sprejele tega društva kot svojega. V Svobodi Ilirska Bistrica je tudi vrsta pomanjkljivosti, ki bi ob večji društveni disciplini lahko same po sebi odpadle. Podobna situacija je v društvu Prestranek, kjer se tudi izgovarjajo na nerazveseljivo stanje sindikalne organizacije, ki nima dovolj razumevanja za društveno dejavnost. Tudi v Knežaku društvo ne dela, ker imajo v njem vpliv ljudje, ki jim ta nedelavnost kar prav pride. Mnogo boljša je situacija v društvi Jelšane, Sežana, Dutovlje in še nekaterih drugih, kjer imajo več sekcij aktivnih, kljub temu, da je tudi v teh društvi občutno pomanjkanje politično vzgojne dejavnosti.

V vseh 9 občinskih odborih SZDL je prišla jasno do izraza potreba po aktivnih občinskih svetih Svobod in PD. Ti sveti so po nekaterih občinah že bili, vendar doslej še niso imeli pomembnejše vloge glede na pospešeni razvoj kulturno vzgojnega dela. Vsi občinski odbori pa so izrazili nujnost obstoja in aktivnega delovanja Ljudskih univerz, ki jih zdaj je ustanavljajo.

Končno so vsi občinski odbori ugotovili, da bodo Svobode in druga prosvetna društva kos svojim nalogam le z večjim sodelovanjem sindikalnih organizacij, katerih članstvo je vse preveliko vključeno v Svobode. Potrebno bo tudi večje sodelovanje kmetijskih združenj in njihovih upravnih odborov s prosvetnimi društvi in obratno ter končno sodelovanje in pomoč vseh osnovnih organizacij in članstva Socialistične zveze. Zdaj so društva tik pred svojimi običnimi zbori in vsi občinski odbori SZDL so sprejeli sklep, da bodo tudi oni nudili sedanjim društvenim odborom ob občinih zbora vso potrebno pomoč.

IVAN MAUSER

Hrastovlje v Slovenski Istri

Z roditeljskega sestanka v Kopru

Šolski prostori - problem št. 1

Pretekli petek je bil v Mali dvorani koprškega gledališča roditeljski sestanek, ki se ga je udeležilo toliko mater in očetov učencev koprške ljudske šole, da je bila dvorana skoraj pretesna. Ta veliki obisk, kakršnega še ni zabeležila kronika koprskih roditeljskih sestankov, je obenem pričala, da na ljudski šoli še ni bilo nikoli toliko učencev.

O pomenu družbenega upravljanja v naših šolah je govoril predsednik šolskega odbora in tajnik OLO Koper Črt Kolenc. Šolski odbor dela od februarja letos, ima 9 članov in je imel do zdaj 10 sej. Razpravljali so predvsem o materialnih vprašanjih, pri katerih je bilo vedno najbolj pereče vprašanje šolskih prostorov. V letošnjem šolskem letu se veliko bolj kot lani.

Številke so ponavadi najbolj prepričevalen dokaz: konec šolskega leta 1951 je bilo na osnovni šoli 108 učencev, leta 1952 — 97, 1953 — 154, 1954 — 180, 1955 — 295, lani pa bilo 54 otrok v 6 oddelkih, letos pa je na šoli 668 učencev v 22 oddelkih. Od tega je samo v prvem razredu 232 otrok. V učilnicah, katere lahko sprejmejo največ 28 otrok, jih je tudi po 35. In če bo tak dotok tudi prihodnje leto, s čimer lahko z gotovostjo računamo, bo pri sedanjih razpoložljivih prostorih moral biti pouk v treh izmenah ali celo vsak drugi dan. Ze letos gostuje nekaj razredov ljudske šole na koprski gimnaziji, kar vsekakor ni koristno, da niti ne govorimo o tem, da bi bilo boljše, če bi lahko imeli vsi otroci dopoldanski pouk. Tov. Kolenc je poudaril veliko prizadevanje šolskega odbora za rešitev tega perečega problema, vendar do zdaj še brez uspeha. V letošnjem letu proračun ne predvideva te postavke, potrditi pa se moramo z vsemi silami, da bomo vsaj drugo leto realizirali že dolgo pripravljeno načrt o graditvi drugega trakta koprške osnovne šole. Ze zdaj pa bi morda ObLO našel sredstva za ureditev dvorišča in primerne ograje, kajti prometna cesta in parkiranje avtomobilov ogroža varnost

otrok. Pozneje v razpravi so starši izbrali pripravljenost, da bi pri pripravljalnih delih za zidavo ali pri ureditvi dvorišča pomagali tudi s prostovoljnim delom.

Šolski odbor se je tudi ukvarjal z vprašanjem ali naj ustanovi na šoli mlečno kuhinjo. Anketa, ki so jo izvedli med otroki, je pokazala, da večina ima s seboj primerno malico in zato mlečna kuhinja, po mnenju večine, ne bi bila potrebna.

Kakor ob vsakem roditeljskem sestanku, je bilo tudi tokrat vzgojno predavanje. Ravnatelj Danilo Maver je prebral sestavek tov. Puharjeve, članice Vzgojne posvetovalnice iz Ljubljane. Staršem so priporočili vzgojno revijo »Mladi svet«, v katerem bodo našli strokovne in poljudne sestavke s področja vzgojeslovja.

Po končanem prvem delu roditeljskega sestanka so se starši razšli po učilnicah ljudske šole in gimnazije, na razgovor z razrednimi učiteljicami svojih otrok. Tam so zvedeli o prvih uspehih in težavah v letošnjem šolskem letu in spoznali, kako potrebno in koristno je sodelovanje doma in šole za pravilno vzgojo in rast mladega rodu.

Z. L.

Iz dela naših ženskih društev

DUTOVLJE

V septembru je Društvo za pospeševanje gospodinjstva v Dutovljah organiziralo izlet v partizansko bolnišnico »Franja«. Izleta se je udeležilo 37 domačinov. Med njimi je bilo tudi nekaj naših izseljencev iz Amerike, ki so pred povratkom želeli videti slavne kraje iz dni naše narodnoosvobodilne borbe. Vsi so odnesli z izleta lepe in nepozabne vtise.

SENOŽEČE

V Senožečah so te dni zaključili tečaj za konserviranje, ki se ga je udeležilo 15 vaščank. Udeleženke so bile s tečajem zelo zadovoljne in so izjavile, da jim bo pridobljeno znanje zelo koristilo pri pripravi zimskih zalog.

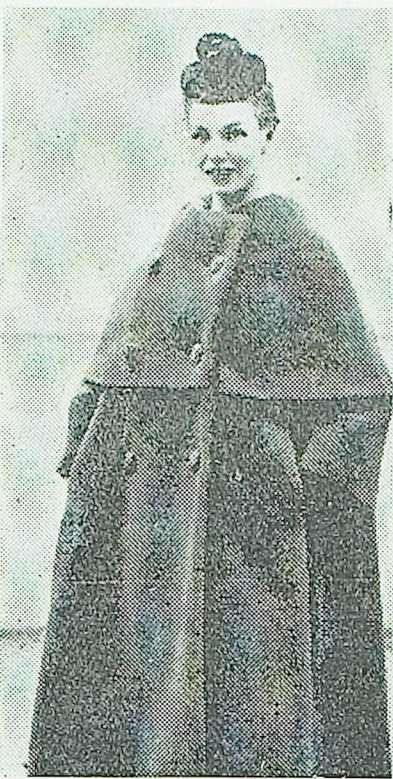
TEČAJI ZA KONSERVIRANJE NA POSTOJSKEM

Te dni je priredilo Društvo za napredek gospodinjstva v Postojni in po okoliških vaseh krajše tečaje za konserviranje sadja in zelenjave. Medtem ko je vladalo v Platinu, Bukovju, Hrenovcih in Hruševju za te tečaje precejšnje zanimanje, se ga je udeležilo v Postojni le majhno število deklet. Čudno se zdi, da je KZ Prestranek odklonila pomoč za izvedbo tega tečaja in ga tako pač ni bilo. Razen teoretičnega dela je obsegal tečaj tudi praktično delo. Zvečer so predvajali tri filme o spravljajanju zelenjave in sadja. Tečaje so vodile Zora Jeremejeva, Marija Stefančičeva in Pavla Butinar.

Ština

PIVKA

Društvo žena v Pivki je poskrbelo, da so v »Tednu otroka« odprli na nekaterih šolah mlečne

Morda se vam zdi tale izrazito zvončasta oblika nekoliko čudna. Toda letošnja moda jo zelo propagira in njeni zagovorniki zatrjujejo, da za zimo in burjo ni nič boljšega in praktičnejšega.

kuhinje, kar so zlasti pozdravili dijaki iz oddaljenejših krajev. Posebno pozimi se bo prilegla topla malica, saj so nekateri otroci zdoma od pete ur zjutraj do tretje ure popoldne.

IZOLA

Zene v Izoli so v tem tednu skušale po svojih močeh doprinesiti svoj delež. Tako so v soboto obiskale 16 socialno najbolj ogroženih družin. Organizacija RK je dala v ta namen gotovo količino olja, žene pa so prispevale nekaj hrane. Ta obisk ni bil le materialna podpora, marveč tudi moralna. Zene so pri družinah spoznale težave in jim nudile pomoč.

Kot zaključek dela žena v »Tednu otroka« pa je bil obisk pri tov. Almi Piciga, materi petih otrok v starosti od 4 mesecev do 8 let. Namen tega obiska je bila pohvala za dobro vzgojo in skrb, ki jo ima do otrok. Zene so ji poklonile šop cvetja.

R. J.

Aktivnost zadružnic

ZANIMANJE RASTE

Po sklepah zadnje seje okrajnega odbora Zveze zadružnic je bilo v zadnjem času po vaseh precej tečajev. Tečaje so s pomočjo članic okrajnega odbora organizirali odbori zadružnic, vodile so jih pa tovarišice, ki so se udeležile tečaja v Kopru. S temi tečaji so bile žene zelo zadovoljne posebno tam, kjer jih je vodila strokovna učiteljica, in si jih želijo čim več.

Enodnevni tečaji so bili v Marezigah, Borštu, Koprivi, Senožečah, Hrpeljah, Klancu in Bertokih. Povprečna udeležba je bila po 14 žena, kar je najbolj primerno število, da lahko praktični del neovirano poteka in da lahko vse sodelujejo.

Za bodoče mamice. Zdaj ko je hladno, boste seveda izbrale debelejšo blago in dolga rokava.

zadružnic

Nadeti paradizniki

Vzemi: 10 velikih gladkih paradiznikov, 2 žemlji, 1/4 litra mleka, 2 jajci, 5 dkg masla, 3 dkg čebule, zelen petersilj, 1/4 kg gob, 3 dkg masla ali masti, sol, poper.

Paradiznikom odrežemo vrhnji del in jih izdobljemo tako, da odstranimo iz njih osemenje. Nato jih nadenemo, potresemo z drobtinami, pokapamo z raztopljenim maslom in denemo za 10 minut v vročo pečico.

Nadev: Maslo vmešamo z rumenjaki, dodamo namočene in ožete ter pretlačene žemlje, sol poper ter s čebulo in zelenim petersiljem prepražene gobe.

TEDEN OTROKA

NA POSTOJSKEM

Letošnji »Teden otroka« je bil v postojnski občini dobro pripravljen. Razen številnih prireditev in tekmovanj je bilo tudi več zdravstvenih in vzgojnih predavanj. V Postojni je predaval dr. France Ambrožič o otroški paralizi.

Po vaseh so bila tudi vzgojna predavanja. Le žal, da je bila udeležba zelo slaba. Predavanja v Platinu se je udeležilo okrog 20, v Studenem nekaj čez 10, v Prestranku pa okrog 20 ljudi. Tudi v Hruševju in Orehku bi bila udeležba prav gotovo lahko večja. Predavanje prof. Simona Lenarčiča, ravnatelja postojnske gimnazije, pa je bilo v Postojni kar dobro obiskovano.

Pravo presenečenje v »Tednu otroka« so bili nedvomno mladi prometniki-pionirji, člani Prostovoljnega gasilskega društva, ki so tri dni na Titovem trgu v Postojni usmerjali promet. Marsikdo je zmalaj z glavo, češ kaj bodo ti otroci; treba pa je pri najmlajših vzbujati smisel za varnost prometa, saj so prav otroci pogosto vzrok prometnih nesreč.

»Ština«

V PIVKI

Pred kratkim je bil v okviru »Tedna otroka« na osnovni šoli v Pivki roditeljski sestanek, ki se ga je udeležilo okrog 130 mater in očetov soloobveznih otrok. To nam priča, da se starši zavedajo, da je treba otrokovo delo v šoli spremljati skozi vse leto in ne samo ob koncu leta, ko gre za ocene.

Medtem ko so na prejšnjem roditeljskem sestanku govorili predvsem o težavah glede obleke in obutve, je bilo sedaj na dnevnem redu vprašanje učnih knjig. Vsako leto izidejo namreč prepozno in v premajhni nakladi. Včasih učnih knjig kljub najboljši volji ni mogoče nabaviti. To zelo otežkoča pouk učiteljem in otrokom učenju.

Na roditeljskem sestanku je imel zdravstveno predavanje o letošnjih epidemijah in o preventivnih ukrepih dr. Kinkela iz Pivke.

S sodelovanjem učiteljstva in Ljudske milice je bilo v »Tednu otroka« po šolah več predavanj o prometni varnosti in nevarnostih. Nekaj pionirjev se je udeležilo tudi tečaja o prometnih predpisih in znakih. Svoje praktično znanje so ti pionirji pokazali na prometnem križišču v Pivki.

J. S.

V ILIRSKI BISTRICI

Pripravljalni odbor »Zveze ženskih društev« Ilirska Bistrica je organiziral trimesečni gospodinjstvi tečaj, ki ga obiskuje 21 deklet in žena. V prvem tednu tečaja so pripravljale solivje in zelenjavo za zimsko uporabo. V »Tednu otroka« pa so svoj načrt usmerile žene v predelavo sadja za potrebe otroškega vrta v Ilirski Bistrici.

M. L.

Pravkar je izšla druga, izpopolnjena izdaja težko pričakovane knjige

Velika sodobna kuharica

ki jo je uredila Andreja Grum, sodelovale pa so pri njej s svojimi prispevki še dr. Damjana Bebler, Josipina Levstek, Mica Pleško, Marjeta Prašnikar, Marija Rapoc, Marica Šlajmer, in ing. arh. Branka Tancig.

Knjiga obsega s slikami vred več kakor 700 strani. Razdeljena na pet delov. V prvem delu so na kratko podana vsa najvažnejša dognanja znanosti o prehrani, ki bi jih moral poznati vsak, ki pripravlja hrano družini ali celo večjemu kolektivu. Drugi del vsebuje kuharska navodila, to se pravi pouk o kuhanju. Ta del ne bo dobrodošel le tistim, ki se kuhanja šele uče, temveč se bodo k njemu radi zatekale tudi izkušene gospodinje. V tretjem delu, ki obsega blizu 500 strani, je okoli poldrug tisoč preizkušenih kuharskih receptov za vse vrste jedi in pijač. Četrty del vsebuje osnovna navodila za konserviranja sadja, zelenjave, jajc in mesa. Peti del je posvečen pouku, kako pogrinjamo mizo, kakšno posodo in jedilno orodje uporabljamo, kako strežemo in dajemo jedi na mizo, kako se pri jedi vedemo itd. Na koncu knjige je vsebinsko in abecedno kazalo ter 16 strani slik.

Knjigo bodo s pridom uporabljala zasebna in javna gospodinjstva, namenjena pa je tudi šolam in tečajem kot učni pripomoček.

Cena »Velike sodobne kuharice« je glede na njen velik obseg in okusno opremo razmeroma nizka. Saj stane vezana v polplatno samo 945 din. Izšlo je tudi nekaj izvodov, vezanih v celo platno; v tej vezavi stane knjiga 1050 din izvod. Naročnice »Naše žene« plačajo lahko knjigo v treh mesečnih obrokih.

Tistim naročnicam, ki so »Sodobno kuharico« naročile in plačale po prednaročniški ceni že pred njenim izidom, pa knjigo seveda že razpošiljamo.

Uprava »Naše žene«

R. U.

Zelene paprike z zeljem

Zrelim paprikam zrežemo na vrhu okroglo pokrovčke, iz njihove notranjosti odstranimo semnje, jih dobro operemo, pustimo, da se osuše. Medtem zrežemo na drobno, kot za solato, zelje, ga nasolimo in pustimo nekaj ur. Potem ga z rokami ožmemo in nadenemo z njim pripravljene paprike. Vsako papriko pokrijemo z odrezanim pokrovčkom. Paprike zložimo v steklene kozarce, vmes devljemo šalotko, česen, majhne količine hrena in zrna gorčičnega semena. Pod vratom kozarca položimo navzkriž dve tanki deščici, da paprike ne splavajo na vrh, nakar jih zalijemo s prekuhanim in ohlajenim ne premočnim kisom. Čez vse to pa nalijemo za prst olja.

Posebno okusne so paprike, če jih nadevamo z rdečim zeljem. Uporabljamo jih kot prilogo k mesu in raznim mesnim izdelkom.

Ne samo jesenski, celo zimski čas že trka na vrata. Če imate možnost izpopolniti svojo garderobo, vam predlagamo tale praktična in topla oblačila. Enostavni obleki, primerni za vsakdanjo rabo, športni karirasti kostum in krilo z enako tričetrtinsko jopico, ki ima zamešni ovrtnik in manšete.

Z nedeljskega slavlja mladine in vseh prebivalcev Sežane

Ponosno žarišče

Dolgo so Sežančani, posebno pa še mladina in ne samo v Sežani, marveč v vsej širši okolici — čakali na ta svoj dan. Dan, ko bodo odprli in predali svojemu namenu novi dom agilnega telesno vzgojnega društva Partizan. Nedeljsko jutro je obetalo

stop, pa še strelsko tekmovanje; tekmovali so dopoldne še v odbojki in balincaju, ki je v Sežani v kavarni Sport (razen kvartanja) najbolj zasedran šport.

Na skušnjah so mladi telovadci pokazali precej znanja in obilo volje,

šport, telovadbo in atletiko — res so lahko Sežanci in ves koprski okraj ponosni na to veliko pridobitev. Samo obžalovati je, da ni podobnega objekta tudi v Kopru in vsaj po vseh naših občinskih središčih — kako bi se lahko razvila telesna kultura!

Popoldanski nastop mladih telovadcev na letnem telovadišču je žal preprečilo slabo vreme. Dež je pregnal mlade telovadce in jim onemogočil pokazati svojo spretnost; ni jim pa mogel zabrisati velikih vtisov in veselja nad lepim domom, ki bo po- slej za Sežano središče in žarišče športnega, telovadnega in drugega kulturnega udejstvovanja.

Rastko Bradaščka

Nov dom TVD Partizana v Sežani

S konference članov Zveze komunistov v Gozdnem gospodarstvu v Postojni

Preveč odmaknjeni

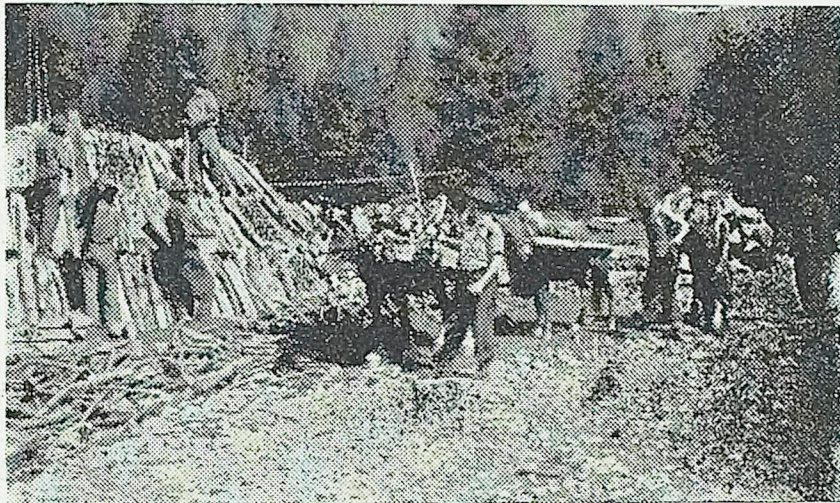
Minuli teden je bila v Gozdnem gospodarstvu v Postojni konferenca članov Zveze komunistov v tem podjetju. Od 630 delavcev in usluž-

bencev tega podjetja je 51 komunistov; razen štirih opravičeno odsotnih so se konference udeležili vsi, prisostvovali pa so ji kot gostje

jetju; nasprotno, v podjetju so komunisti dovolj močni, da uveljavljajo splošno politično linijo Zveze komunistov in splošna načela naše družbene in gospodarske graditve. Vendar pa je bil namen konference v prvi vrsti kritično oceniti in odpraviti vse pomanjkljivosti in šele nato govoriti tudi o uspehih, ki jih tudi ni malo.

Sekretar Kos je nato kompleksno opisal stanje posameznih panog dejavnosti. Govoril je posebno o mladini, o naporih podjetja za zagotovitev stalnega kadra s štipendiranjem, o skrbi podjetja za svoje delavce, o delu sindikalne organizacije, kjer so spet komunisti vnesli preveliko pobude za strokovno usposabljanje in politično izgradnjo članstva; ko je analiziral delavsko upravljanje v podjetju, je poudaril, da je ena izmed osnovnih pomanjkljivosti odsotnost mladega kadra v organih delavskega upravljanja — prav tako, kot je tudi v partijske organizacije premajhen priliv mladine.

Pri obravnavanju kadrovskega problema je sekretar Kos ugotovil, da so pa gozdni delavci kljub nizkemu idejno političnem in strokovnem znanju vendarle v bistvu zdrav element, ki zavestno prenaša vse neštete tegobe svojega poklica in z rama ob rami z drugimi delavnimi ljudmi gradi socializem. Zato je potrebna maksimalna pomoč vsem tem delavcem, tako v moralnem kot materialnem pogledu, tako s strani komunistov in

Gozdarji pripravljajo na Gomaneh v snežniških gozdovih oglarsko kopo. Oglje je važna postavka v gospodarskem načrtovanju Gozdnega gospodarstva v Postojni

Prisrčen trenutek ob otvoritvi doma TVD Partizana v Sežani: pionirki izročata šopek cvetja in pozdrave sežanske mladine zastopniku pokrovitelja prireditve Zorana Poliča — predsedniku Sveta za telesno vzgojo koprškega okraja dr. Svetozarju Poliču. V sredi predsednik sežanskega Partizana Amon Ambrožič.

Slavnostna povorka po sredi Sežane mimo častne tribune (na desni) je bila revija mladostne moči in zdravja naše telovadke mladine in športnikov koprškega okraja

Dopoldanski nastop, oziroma skušnje mladih telovadcev v nedeljo na letnem telovadišču v Sežani: pionirke izvajajo vajo »Marko skače...«

prelepo vreme — sonce je podzrvalo v zelenje in zastave odeto kraško metropolo. Začuden so gostje izza meje, ki tako radi posebno ob nedeljah pridejo v Sežano zajtrkovat pečenko ali vsaj na golaž, gledali vrvež mladine; od vseh strani: iz Kopra,

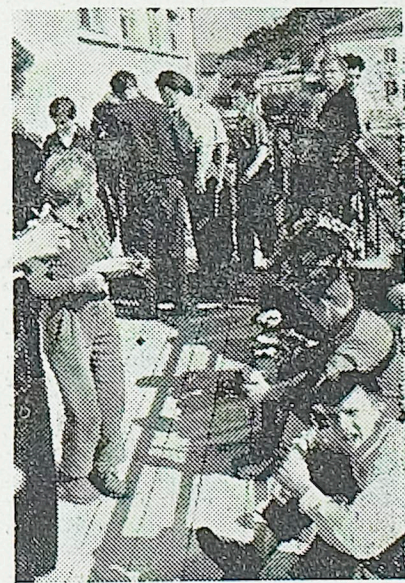

Del povorke, ki jo sestavljajo mladinke iz vsega koprškega okraja. Na čelu stopa agilni načelnik sežanskega TVD Partizana tovariš Pertot.

Del notranjosti telovadnice v novem domu TVD Partizana v Sežani. Opremljena je z vsem potrebnim orodjem in športnimi napravami, v domu pa so razen tega tudi vse potrebne sanitarne naprave: slačilnice, tuši, stranišča itd. Dom ima še tudi druge prostore, potrebne za društveno udejstvovanje: upravne, šahovske, baletne itd.

iz Ilirske Bistrice, pa iz Postojne so vrel mladi ljudje v športnih in telovadnih oblekah v Sežano in se pridruževali številnim domačim telovadcem — nad tisoč se jih je zbralo. Male pionirke in pionirji, brhke mladinke, vmes pa najmlajši — čicibani — pa še starejši vodniki in organizatorji, vsi so hiteli na letno telovadišče ali športno igrišče, kjer so bile dopoldne skušnje za popoldanski na-

Na balkonu Telekomunikacij v Sežani mladi telovadci pri opoldanskem kosilu, ki je šlo vsem neznansko v slast. Nedeljska slovesnost bo ostala vsem udeležencem Partizanovega praznika v Sežani še dolgo v lepem spominu, čeprav je popoldanski nastop na telovadišču preprečilo slabo vreme.

sindikalne organizacije, kot tudi oblastvenih organov in višjih političnih forumov.

Poročilo je nato obravnavalo proizvodna vprašanja podjetja in vso dejavnost na sploh, ki se z njo ukvarja Gozdno gospodarstvo. Pri tem je poudaril, da podjetje doslej še dokaj zadovoljivo opravlja svo-

(Konec na 9. strani)

IZ DELA MLADINSKIH ORGANIZACIJ

BOGATI REZULTATI

Pretekli teden so bile na vseh srednjih in strokovnih šolah v koprskem okraju redne letne konference mladinskih organizacij. Na teh so zastopniki mladinskih vodstev prikazali uspehe in napake enoletnega dela ter s člani po zelo živahnih razpravah izdelali načrt dela za prihodnje leto. Ugotovili so, da so se v zadnjem letu mladinske organizacije na šolah utrdele in da je k temu v znatni meri pripomoglo tesnejše sodelovanje občinskih in okrajnega komiteja LMS, ki so priredili več posvetovanj. Razen običajnih poročil o delu so bila na vseh konferencah predavanja o družbenem upravljanju šol, ki so jih imeli predstavniki dijaških skupnosti v šolskih odborih.

Razveseljivo je predvsem dejstvo, da so skoraj na vseh šolah mladinske organizacije v preteklem letu priredile vrsto predavanj, ustanovile marksistične krožke in več ali manj aktivno sodelovale z drugimi družbenimi organizacijami. Tako je marksistični krožek na gimnaziji v Postojni priredil štiri predavanja, na Ekonomski srednji šoli v Kopru so imeli 27 debatnih sestankov in sedem predavanj, na katerih so razpravljali o družbenem upravljanju, o vlogi tiska, o komunalni dejavnosti in o vlogi organizacije LMJ. Podobna predavanja so imeli tudi na koprskem učiteljskem, na srednji pomorski šoli v Piranu in drugod. V preteklem šolskem letu so dijaki srednjih in strokovnih šol znatno zvišali število naročnikov na mladinske in strokovne časopise ter na knjižne zbirke. Samo na učiteljskem v Kopru je bilo 30 naročnikov revije »Mlada pota«, 35

naročnikov na »Mladi svet« in 25 naročnikov »Prešernove knjižnice«. Na Ekonomski srednji šoli v Kopru je zaenkrat 38 dijakov in dijakinj naročenih na časopis »Mladino«, kaže pa, da se bo število naročnikov še letos zvišalo. Na postojnski gimnaziji pa je naročenih na mladinsko revijo »Mlada pota« 65 dijakov, na časopis »Mladino« 20 dijakov, na njihovo gimnazijsko glasilo »Glas Krasa« 110 dijakov. Razen teh revij in časopisov, ki si jih dijaki posojajo med seboj stalno berejo tudi dnevno časopisje in kažejo zanimanje za dogodke tako doma kot v svetu.

Na teh konferencah je prišla do izraza tudi zahteva po večjem sodelovanju s predavatelji. Ponekod je to sodelovanje zadovoljivo, drugod pa še obstajajo nepravilni odnosi, ki so posledica pretekle prakse. Čeprav obstoja na obeh straneh težnja, da se te stvari čimprej uredijo in želje enih kakor drugih uskladijo, je bilo na tem področju dela zaenkrat še premalo storjenega. Zato bodo mladinske organizacije, tako so sklenile na vseh letošnjih letnih konferencah, posvetile več pozornosti tem vprašanjem, predvsem z vzgojo svojega članstva.

Zelo obsejni načrti dela za prihodnje šolsko leto: poglobljanje politično-ideološkega znanja, izboljšanje učnih uspehov in sodelovanje v mladinskih delovnih akcijah v poletnih mesecih, opravičujejo mišljenje, da bo delo mladinskih organizacij na šolah še boljše od dosedanjega. V razpra-

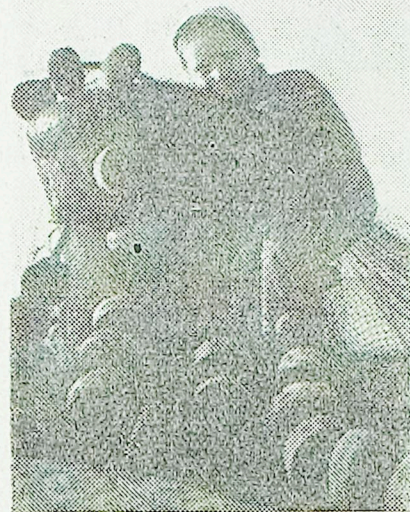
vah, ki so bile najživahnejše na gimnaziji in učiteljskem v Kopru, na gimnaziji v Postojni in tudi drugod, je v veliki meri prišla do izraza zahteva po izboljšanju delovanja dijaških skupnosti, po aktivnejšem sodelovanju mladine pri odстранjevanju nepravilnosti v medsebojnih odnosih ter v večji skrbi za praktično izobraževanje.

Zlasti razveseljiva pa je ugotovitev, da so na teh konferencah poročali o svojem delu dijakinje in dijaki, ki so se udeležili letošnjih mladinskih delovnih akcij. Njihova poročila so vzbudila veliko zanimanje in sklep da bodo prihodnje leto še v večji meri sodelovali pri gradnji gospodarskih in športnih objektov.

OB »TEDNU MUZEJEV« V PIRANU

Koristna pobuda

Najmlajši muzej na Primorskem je vsekakor muzej v Piranu. Od začetnih treh sob se je tako razvil, da imajo danes odprtih enajst prostorov, značilnih ne samo za lokalno zgodovino, temveč tudi za širšo kulturno zgodovino. Letos so odprli tri nove oddelke, in sicer steklarno, solinarsko etnografijo in lapidarij. Toda Piran je mesto s tipično pomorsko tradicijo, zato nujno terja od muzealcev ureditev pomorskega oddelka. Z ravnateljstvom Pomorske srednje šole so v dogovoru za strokovno pomoč. Dalje se je tu treba ozreti tudi na ribiče, ki imajo dokaj bogato tra-

Kaže, da bo dober ribič

dicijo. V zadnjih tednih so pretaknili ves Piran in odkupili mnogo ribiških etnografskih predmetov. Uspeli so urediti majhen oddenek ribiške etnografije, ki so ga izročili javnosti v nedeljo, 7. oktobra. Tako bo »Muzejski teden« dal Pirančanom nov oddenek, ki je do slej edini v Jugoslaviji.

Tudi nekateri drugi oddelki bodo v »Tednu muzejev« ponovno zaživeli, kajti potrebno jih je preurediti. Tako bo doživel temeljito preureditev oddenek meščanske materialne kulture. Prvič bo razstavljena tudi Tominčeva »Dama s pajčolanom«, ki so jo decembra lani iztaknili na nekem podstrešju in jo dali Zavodu za spomeniško varstvo v restavracijo. Pretekli teden so jo pripeljali iz Ljubljane in v nedeljo smo jo prvič videli.

Že spomladi je vodstvo muzeja poslalo okrožnice na vse šole v občini, v katerih poziva učitelje in profesorje, naj učencem dajo pobudo za spoznavanje muzeja in naj organizirajo obisk. Tja naj otroci zahajajo z risalnimi pribori in naj rišejo muzejske predmete. To je tako lepo uspelo, da ima dans vodstvo muzeja čez sto del, s katerimi je uredilo razstavo otroških risb; razstava je odprta od 6. do 14. oktobra. Otroci so si izbrali za risanje raznovrstne predmete od umetniških slik do renesančnih stebrov in rimskih amfor. Najraje so risali orožje in razne posode.

Ra-Sto

V divaški občini bodo okrepili kulturno-prosvetno delo

Dve delavski prosvetni društvi Svoobda in tri prosvetna društva, ki delujejo na področju občine Divača imajo 508 članov. Zaradi pomanjkanja pevovodij in režiserjev bodo ta društva morala uvajati

nove oblike dela. Organizirala bodo predavanja, večdnevne tečaje in odprla nove knjižnice. Vse preveč prevladuje med ljudskoprosvetnimi delavci mnenje, da sta pevski zbor in dramska skupina edini obliki dela prosvetnih društev, zato bo vsekakor potrebno povečati zanimanje za branje knjig, ki jih imajo dosedanje knjižnice preko 2000 in le kakih 300 stalnih bralcev, od teh pa skoraj polovico mladine. Razveseljiva je ugotovitev, da je v Dolenji vasi godba na pihala, v Senožčah pa tamburaški zbor. Zdj se potegujajo za to, da bi si v Divači priskrbeli sredstva za nabavo instrumentov, s katerimi bi lahko opremili krajevno godbo in odstranili težave, ki jih imajo z izposojevanjem instrumentov.

P

Dopisni knjigovodski tečaj

Trgovinska zbornica v Kopru je začela s pripravami za ustanovitev posebnega tečaja za nameščence v knjigovodstvu in administraciji. To bo dopisni tečaj, ki daje možnost študiranja doma brez obveznega obiskovanja predavanj. Tečajniki bodo dobivali učni material, ki je prirojen po stopnji znanja posameznika (začetniki, nižji ali višji uslužbenci) in po panogi dela (industrija, trgovina, gostinstvo). Vsak tečajnik bo dobil za 2.200 do 3.500 dinarjev deset zvezkov v trajno uporabo, pri tem pa bo imel možnost, da postavlja vodstvu tečaja vprašanja tako ustno, kakor tudi

pismeno. Učnina za tečaj o osnovah knjigovodstva velja 2.500 dinarjev, za nadaljevalni tečaj o osnovah knjigovodstva 3.500 dinarjev in za tečaj o osnovah gospodarskega poslovanja 2.200 dinarjev. Prijave sprejema Trgovinska zbornica v Kopru do 20. oktobra, vsebovati pa morajo naslednje podatke: ime in priimek, datum rojstva, šolsko izobrazbo, poklic, točen naslov bivališča tečajnika, navedbo tečaja, v katerega se želi vpisati in kdo bo plačnik šolnine. (Če plača podjetje, ustanova ali ObLo, mora biti v prijavi označen naslov plačnika).

ŽIVAHNA DEJAVNOST IDRIJSKE MLADINE

Pretekli petek so na redni letni mladinski konferenci dijakinje in dijaki idrijske gimnazije razpravljali o dosedanjem delu in izvolili novo šolsko mladinsko vodstvo. Tej konferenci so prisostvovali tudi člani občinskega komiteja LMS, zastopniki občinskega sveta za šolstvo, prosveto in kulturo in člani profsorskega zbora idrijske gimnazije.

Poročilo o delu mladinske organizacije v preteklem letu je seznanilo udeležence konference, da je na idrijski gimnaziji v šolskem letu 1955/56 delovalo več krožkov z zadovoljivimi uspehi. Med njimi so bili najboljši kulturnoprosvetni krožki. Tako je folklorna skupina po uspehih nastopih ob zaključku šolskega leta že v začetku prejšnjega meseca začela z novovključenimi člani z rednim delom. Tudi dramski krožek ima vse možnosti nadaljnjega razvoja, saj je z igr »Srci v cvetju«, s katero so gostovali v bližnjih krajih, dokazal da so sposobni uprizoriti zahtevnejša dramska dela. Največ članov ima pevski zbor, vodi ga tovariš Znidaršič, ki je obenem tudi vodja jazz orkestra. Na konferenci so pohvalili delo folklorne skupine — v preteklem šolskem letu je priredila celovečerni nastop — in poštvovalnost tov. Kiklja, ki daje strokovno pomoč pri študiju folklornega programa.

Ob zaključku konference so sprejeli sklepe o izvajanju bodočega načrta dela ter z zanimanjem sledili referatu o upravljanju šolstva, ki ga je podal tov. Alojz Kavš.

OBSTRELIL GA JE

V soboto popoldne je prišlo nad vasjo Slavina do lovske nesreče. Ferdo Ostanek iz Selc je obstrelil Jožeta Kalistra iz Slavine. Oba sta člana lovske družine iz Prestranka. Jože Kalister ni imel lovskega psa, zato se je dogovoril s Ferdom Ostanekom, naj s svojim psom obkroži gozdiček in požene divjad proti čakališču, kjer bo stal Kalister. Ostanek je šel proti dogovorjenemu mestu in opazil med grmovjem sumljivo gibanje. Ker je bil Kalister oblečen v suknjič lisaste barve, je Ferdo Ostanek ustretil v grmovje. Zadel je Kalistra in ga lažje ranil. Prepeljali so ga v vipavsko bolnišnico, kjer je dobil prvo pomoč.

J.

Še vedno zapostavljajo . . .

V Kopru je bilo v nedeljo posvetovanje predsednikov in sekretarjev občinskih komitejev Ljudske mladine koprskega okraja. Razpravljali so o nekaterih organizacijskih vprašanjih in sklenili, da bodo v novembru izvedli letne konference vseh osnovnih mladinskih organizacij, v decembru pa občinske konference, na katerih bodo med drugim izvolili delegate za republiški kongres mladinske organizacije. Pomenili so se tudi o pripravah za proslavo 37. obletnice SKOJ. V tej zvezi so sklenili, da bodo v vseh središčih občin koprskega okraja svečane akademije.

Kakor je znano, bo tudi prihodnje leto večja mladinska delovna akcija zveznega značaja. Zato so predsedniki in sekretarji občinskih komitejev LM koprskega okraja sklenili, da bodo že v kratkem osnovali posebne štabe za mobilizacijo mladine za to delovno akcijo, ki se je bo udeležilo več sto mladincev in mladink iz Primorske.

Na tem posvetovanju so obširno govorili o podcenjevanju mladinske organizacije pri izvedbi letoš-

nje »Tedna otroka«. V večini primerov občinska mladinska vodstva — in niti ne okrajno mladinsko vodstvo v Kopru — niso bila povabljena k sodelovanju. Kaže, da prireditelji letošnjega »Tedna otroka« niso upoštevali sposobnosti mladinske organizacije, da bi aktivno sodelovala vsaj pri ustanavljanju posvetovalnic za mlade ljudi, na katerih bi predavatelji v sproščenem razgovoru usmerili mladino pri iskanju zaposlitve, niti niso mladinsko organizacijo povabili k sodelovanju v prosvetno-zdravstvenih akcijah, niti je niso pritegnili k sodelovanju za ustanovitev šolskih kuhinj za tiste dijake srednjih šol, ki se vozijo in podobno. Spomnili so se je pa še tedaj, ko je bilo treba razpošiljati po vaseh plakate za »Teden otroka«. Verjetno pri nekaterih še vedno prevladuje zmotno mišljenje, da so mladinske organizacije zmorne izvrševati le podrejene in manj zahtevne naloge, pri tem pa prezirajo dejstvo, da so le-te s svojim dosedanjim delom že ničlikokrat dokazale sposobnosti nuditi koristno in uspešno pomoč pri vzgoji mladine.

KRATKE OD VSEPOVSOD

V NOVI GORICI — SPLOŠNA BOLNICA

Pred dnevi so iz Šempetra pri Novi Gorici, kjer je bila do nedavnega bolnišnica za kostno tuberkulozo, preselili TBC bolnike v bolnišnico za kostno tuberkulozo Valdoltro pri Kopru. S tem so ustvarili možnost, da odprejo na Primorskem splošno bolnišnico s kapaciteto 220 bolnikov, ki se bodo lahko zdravili na kirurškem, pediatričnem, ginekološkem in onkološkem oddelku. Predvidevajo, da bo v sklop te bolnišnice spadal tudi infekcijski oddenek v Vipavi z 80 posteljami. Iz ustanovitve splošne bolnišnice v Šempetru pri Novi Gorici so dani vsi pogoji za boljši razvoj zdravstvene službe na Primorskem. V prvi vrsti zato, ker bodo odpadli prevozi na omenjene oddelke na Jesenicah ali pa v Ljubljano.

V zvezi s to reorganizacijo so bila potrebna obnovitvena dela in so stari zgradbi prizidali še eno nadstropje. Pričakujejo, da bo nova splošna bolnišnica sprejela prve bolnike že v začetku novembra.

Kakor je znano je v Valdoltro pri Kopru bolnišnica za kostno tuberkulozo, ki ima dovolj prostora za vse bolnike kostne tuberkuloze iz Slovenije.

LOKA

V Loki pri Črnem kalu so se te dni sestali vaški odborniki iz Dola, Hrastovelj, Bezovice, Podpeči in Loke. Manjkal je samo odbornik iz Zazida. Razpravljali so, kako bodo uporabili 187 tisoč dinarjev, ki jih bo dodelil občinski ljudski odbor v Kopru iz sklada za napredek vasi. Odborniki so predvsem ugotovili, da je zaenkrat najbolj potrebna popravila cesta, ki povezuje vasi Loko, Bezovico, Podpeč in Zazid. V ta namen bodo za popravilo te ceste uporabili za gram 120 tisoč dinarjev, ostanek 67 tisoč pa za cesto iz Vzročka do Dola pri Hrastovljah. Ta cesta bo omogočila številnim domačim in tujim turistom ogled starodavne cerkve v Hrastovljah, v kateri je Zavod za zaščito spomenikov LRS odkril pod notranjim ometom zanimive zgodovinske in umetniške slikarije.

TELESNA VZGOJA · SPORT · ŠAH

LAHKA ATLETIKA USPELO TEKMOVANJE NA EKONOMSKI SREDNJI ŠOLI V KOPRU

Na medrazrednem tekmovanju na Ekonomski srednji šoli v Kopru so dosegli posamezni dijaki in dijakinje nekaj prav dobrih rezultatov. Tako je Teja Logarjeva pretekla 80 metrov v 12 sekundah, Valerija Gregoričeva pa je vrgla kroglo 9,80 metra daleč.

Med moškimi se je najbolj odlikoval Konič, ki je zmagal v teku na 100 metrov s časom 12,4, v teku na 400 metrov s časom 59,6 in v skoku v daljino (5,15 m). Konič je delil tudi prvo in drugo mesto v skoku v višino z Bandeljem (155 cm). V hitri hoji je zmagal Štekar v času 13:23,3, v metu krogle pa Bandelj (11,12 m).

NOGOMET PRVA ZMAGA NOVE GORICE

Peto kolo ljubljansko-primorske nogometne lige je prineslo precej presenečenj, od katerih je eno tokrat pripravilo tudi primorsko moštvo. Nova Gorica je namreč zabeležila prvo zmago in na svojem igrišču zasluženega premagala vodeči Triglav s 3:1 (0:0). Presenečenje je tudi zmaga Tržiča nad ljubljansko Ilirijo s 3:2, medtem ko so se druge tekme končale z bolj ali manj pričakovanimi rezultati. Izola je na svojem igrišču premagala kranjsko Mladost s 3:2, Krm je premagal Branik s 5:0, Grafičar pa Slovana s 3:1.

Lestvica									
Krim	5	4	1	0	17:4	9			
Triglav	5	3	1	1	16:7	7			
Ilirija	5	3	1	1	10:6	7			
Tržič	5	3	0	2	12:11	6			
Slovan	5	2	1	2	9:10	5			
Grafičar	5	2	1	2	9:12	5			
Izola	5	2	0	3	13:19	4			
Branik	5	2	0	3	11:18	4			
N. Gorica	5	1	0	4	9:15	2			
Mladost	5	0	1	4	5:9	1			

Prihodnjo nedeljo bodo na sporedu naslednja srečanja: Ilirija—Triglav, Slovan—Nova Gorica, Branik—Grafičar, Mladost—Krim in Tržič—Izola.

PREVEČ ODMAKNJENI

(Nadaljevanje s 7. strani)

je proizvodne naloge, kar se najlepše zrcali in izpolnjevanju letošnjega družbenega plana, ki zadovoljivo poteka. Preglavice jim delajo le stalne reorganizacije, ki kvarno vplivajo na disciplino v podjetju, na izpolnjevanje plana, ki bi bil sicer lahko prekoračen, povečuje stroške, moti proizvodnjo in podobno. Vendar pa ni nobene bojazni, da bi celotni plan do konca leta ne bil izpolnjen.

V živahni razpravi so nato udeleženci podrobno osvetlili vse probleme in se zlasti zaustavili pri nalogah in dolžnostih komunistov glede na reševanje gospodarsko proizvodnih nalog podjetja, pri skrbi za ideološko-politični razvoj članstva in pri okrepitevi organizacije z novimi člani iz vrst mladih, ki imajo za to pogoje. Govorili so še o nepravilnostih v mehanični delavnici podjetja, nato pa so sprejeli nekatere sklepe (izvolili so koordinacijsko komisijo za povezavo komunistov s področnimi občinskimi komiteji, sklenili so ustanoviti personalno komisijo, izvolili so delegata za republiško konferenco Zveze komunistov anketiranih podjetij itd.). Zainteresirali bodo tudi vse gozdne delavce za polaganje strokovnih izpitov in s tem za doseganje boljše kvalifikacije in plače.

Prva konferenca komunistov v Gozdnem gospodarstvu je vsekakor izredno uspela; prav bi bilo, če bi bile te konference odslej bolj pogoste — bile naj bi stalna oblika dela partijske organizacije v podjetju in s tem neposredna pomoč vodstvu podjetja in vsemu kolektivu pri izpolnjevanju proizvodnih nalog podjetja ter vsestranske vzgoje članov delovnega kolektiva Gozdnega gospodarstva v Postojni.

IDRIJSKI RUDAR — JESENSKI PRVAK PRIMORSKE

Čeprav je v tekmovanju Primorske nogometne podzveze še nekaj zaostalih tekem, je vendar idrijski Rudar z nedeljsko zmago v Ajdovščini že osvojil naslov jesenskega prvaka. Rudar je prepričljivo premagal Primorje s 6:2 in se tako trdno vsidral na prvo mesto. V tem kolu so zabeležili visoko zmago tudi Koprčani, ki so premagali Anhovo s 6:1.

Trenutna lestvica primorskega prvenstva je naslednja:

Rudar	5	4	1	0	17:8	9
Koper	4	2	1	1	15:10	5
Postojna	4	1	2	1	10:8	4
Tabor	3	1	0	2	10:9	2
Primorje	3	1	0	2	7:13	2
Anhovo	5	1	0	4	7:19	2

Med tednom je bila v Novi Gorici prijateljska nogometna tekma med Novo Gorico in Primorjem iz Ajdovščine. Domačini so zasluženoma zmagali s 5:3.

ORODNA TELOVADBA

V nedeljo je v Dornberku gostovala slovenska reprezentanca v orodni telovadbi, v kateri so bili tudi državni reprezentanti in reprezentantke. Nastop je bil v telovadnici Partizana, kjer je številno občinstvo z navdušenjem spremljalo izvajanje naših vrhunskih telovadcev. Zlasti so ugajali Furlan, Cerarjeva in Pogačarjeva. Podobnih prireditev si na Primorskem želimo še več, kajti nedvomno so najboljše vzpodbuda za razvoj te lepe panoge telesne vzgoje na tem področju.

MALI ROKOMET

DVOJNI USPEH KOPRA

V nedeljo so se pomerili v Kopru koprski in ajdovski igralci malega rokometu v okviru tekmovanj za pokal Jugoslavije. Koper sta zastopali moška ekipa gimnazije in ženska ekipa Ekonomske srednje šole, Ajdovščino pa Primorje. Pred 300 gledalci so Koprčani v obeh tekmah premagali prvake goriškega okraja in se plasirali v nadaljnje kolo, v katerem se bodo pomerili z republiškim prvacom Odredom iz Ljubljane.

Ženska ekipa ESS je premagala Primorje z 11:5 (6:1). Zmaga Koprčank je bila plod boljše tehnične igre in taktike.

V zelo napeti igri so nato koprski dijaki premagali Primorje s 25:19 (14:8). Gostje so bili glede tehnike enakovredni nasprotnik.

Ni še dolgo tega, ko sem se pohvalil, da me vobče ljudje imajo radi. So pa tudi takšni, ki me nič preveč ne marajo. Zadnjič sem se namreč ponudil za predsednika novoustanovljenemu klubu koprskih bradčev, pa so me kar na kratko odpravili. »Tebe že ne,« so rekli, »si preveč na liniji.« Pravzaprav je kar v redu, da sem jo dobil pod nos, kaj pa rinem tja, kamor ni treba.

Sploh sem imel zadnje čase smolo. Po vrhu vsega sem si še nos razbil na tisti brani pred Narodno banko v Kopru, ko sem šel tam mimo. Povedali so mi, da nisem prvi, obenem pa so me poučili, da tisto ni brana, pač pa stojalo za kolesa. Tega res nisem vedel, saj se svoj živ dan nisem videl stati tam nobenega kolesa podobnega prevoznega sredstva. Njihovi lastniki jih, kot vse kaže, raje prislanjajo k zidu. Če pa je že tako, potem kar stran s stojalom, ki je samo v napoto nebičnikliranim državljanom.

V Piran nič kaj rad ne grem. Predobro sem si namreč zapomnil, kako so me potegnili za turistični teden, ko sem zaman čakal na trgu 1. maja na napovedan koncert pevskega zbora »Svoboda«. Res da nisem bil sam in mi torej ni bilo dolgčas, saj so za koncert vedeli vsi razen pevskega

vendar so jih domačini prekašali predvsem v hitrosti akcij in v požrtvovalnosti. Ob koncu je prišla do izraza boljša kondicija gostov, ki jim je uspelo precej znižati rezultat.

Če upoštevamo, da si je mali rokomet v Kopru šele nedavno začel utirati pot, potem gre Koprčanom vse priznanje za nedeljski uspeh. Pohvaliti pa moramo tudi požrtvovalnega vaditelja moštva Mila Vatoveca.

Rokometaši bovškega Partizana so premagali ekipo JLA s 11:9.

SAH

Koprski šahisti so začeli jesensko sezono z brzoturnirjem za prvenstvo oktobra, ki se ga je udeležilo 12 igrancev. Igrali so po švicarskem sistemu. Prvo mesto je zasedel z sedmimi točkami Omladič, drugi je bil Maver s šestimi točkami, tretji pa Majcen, ki je osvojil pet točk in pol.

Pred začetkom brzoturnirja je predsednik koprškega šahovskega društva Grom izročil knjižno nagrado Ljubanu Omladiču, ki je za svoje moštvo priboril na portoroškem festivalu 5 točk in pol od šestih možnih. To je bil hkrati tudi eden najboljših individualnih rezultatov na festivalu.

POJASNILO

V številki 38 »Slovenskega Jadrana«, v prvem stolpcu na tretji strani in članku »Zamujeno je treba dohiteti« je bilo objavljeno v zvezi s polletno realizacijo, da je podjetje PRIMORJE Piran doseglo le 28% plana iz subjektivnih razlogov, in sicer, ker je planiralo vozila, za katera ni imelo zagotovila, da jih dobi.

V resnici je pa podjetje v času izdelave plana upravičeno računalo s temi vozili. Pri kasnejši razdelitvi voznega parka so potrebe gospodarstva na področju narekemale, da se ta vozila dodelijo drugim podjetjem, zaradi tega podjetje PRIMORJE Piran iz upravičenih razlogov ni moglo izpolniti plan v prvem polletju letošnjega leta.

ZAVOD ZA PLANIRANJE OLO KOPER

KMETIJSKA PROIZVAJALNA POSLOVNA ZVEZA V KOPRU

razpisuje natečaj za sprejem v službo:

1. **FINANČNEGA RAČUNOVODJE** z ustreznimi šolsko kvalifikacijo in prakso;
2. **ADMINISTRATORKE** za dopisovanje in blagajniško službo, z znanjem strojepisa in po možnosti stenografije.

Ponudbe s kratkim življenjepisom dostaviti do 25. oktobra 1956 na Kmetijsko proizvodno poslovno zvezo v Kopru, Zadružni trg 2.

OGLEJMO SI ZGODOVINSKE HRASTOVLJE!

Ob zaključku letošnjega Tedna muzejev bosta priredila Okrajni muzej in Turistično-olepševalno društvo v Kopru v nedeljo 14. oktobra ogled Hrastovlj, ki so znane po svojih znamenitih freskah in taboru iz časa turških vdorov na slovensko ozemlje. Po ogledu Hrastovlj si bodo izletniki, ki bodo potovali s posebnimi avtobusi iz Kopra ob 12.30, ogledali še znano partizansko tehniko »Žena« v Gabrovici pod Črnim kalom.

Uprava Okrajnega muzeja in Turistično-olepševalno društvo Kopra vabita delovne kolektive podjetij in ustanov, da najkasneje do sobote 13. oktobra javijo število svojih članov, ki se bodo udeležili izleta v PISARNI TURISTIČNEGA DRUŠTVA V KOPRU, NAZORJEVA ULICA 2, TEL. 147 in to v času od 9. do 13. ure ter od 16. do 18. ure. Cena avtobusnega prevoza je 100 din za osebo. Ob povratku iz Gabrovic bo poskušnja mošta na posestvu Kmetijske zadruge Črni kal.

KOPER: 12., 13. in 14. oktobra ameriški barvni film SASKACEVAN; 15. in 16. oktobra italijanski film DEKLETA IZ SANFREDIANA; 17. oktobra madžarski barvni film LILJOMFI; 18. in 19. oktobra jugoslovanski film KLISURA.

IZOLA: 13. in 14. oktobra madžarski barvni film LILJOMFI; 15. in 16. oktobra ameriški film SMRT PRIHAJA; 17. oktobra jugoslovanski film KLISURA; 18. in 19. oktobra ameriški film BISTRE GLAVE.

PIRAN: 12. oktobra italijanski film DESET LJUBEZENSKIH PESMI; 13. in 14. oktobra ameriški film SMRT PRIHAJA; 15. in 16. oktobra jugoslovanski film KLISURA; 17. oktobra ameriški film BISTRE GLAVE; 18. in 19. oktobra italijanski film DEKLETA IZ SANFREDIANA.

SMARJE: 13. oktobra ameriški film VEDNO TVOJA; 14. oktobra jugoslovanski film HANKA; 17. oktobra ameriški barvni film SASKACEVAN.

DEKANI: 13. oktobra ameriški film MOZ Z REVOLVERJEM; 14. oktobra ameriški film VEDNO TVOJA. SKOFIJE: 13. oktobra italijanski film DESET LJUBEZENSKIH PESMI; 14. oktobra ameriški film MOZ Z REVOLVERJEM; 17. oktobra italijanski film DEKLETA IZ SANFREDIANA.

SECOVLJE: 13. oktobra jugoslovanski film HANKA; 14. oktobra italijanski film DESET LJUBEZENSKIH PESMI; 18. oktobra ameriški film DAMA S KAMELIJAMI.

Prav tako nisem mogel ugotoviti, zakaj stane malo pivo v restavraciji Risnik v Divači 36 din, v hotelu Triglav v Kopru 35 din, v hotelu Union v Ljubljani pa le 30 din. Verjetno je tu po sredi kategorija, ki prihaja še bolj do izraza pri velikem vrčku, saj stane v Risniku kar šest kovancev, medtem ko ga dobite v ljubljanskem Unionu za 45 dinarjev. Morda bo zdaj, ko je sezona mimo, tudi Risnik znižal cene. Upajmo — posebno še, ko je po večini drugih lokalov tudi v Kopru malo pivo le 30 din.

V Sežani pa sem zgubil skoraj ves dan predno sem našel lastnika tistega voza, ki že lep čas vedri pod milim nebom na dvorišču gradbenega podjetja. Nazadnje ga je prav to podjetje spoznalo za svojega. Obljubili so mi, da bodo voz spravili pod streho, čim bodo gume popolnoma preperle. To pa bo kmalu, zato menim, da je problem rešen.

Za konec pa še kratek citat iz okrožnice neke naše ugledne ustanove:

»Rezultati ankete o knjigovodskem osebju z istočasnim razpisom dopisnega tečaja po Ljudski Univerzi v Ljubljani nas v svrhu čim cenejšega in popolnejšega študija navajajo na organizacijo posebne vrste tečaja, katerega zaključek bo polaganje izpita.«

Zapleteno nič kako — komaj bi bilo, da bi obenem z okrožnico poslali k naslovljenemu še posebnega tolmača, ki bi prizadetim razmrevaril zmerjavno slovensčino.

Lep pozdrav in nasvidenje prihodnjič! Vaš Vane.

Gledališče SLOV. PRIMORJA

POSTOJNA — 11. oktobra ob 20. uri Aleksander Marodič: SVETLOBA NAD DAVNINO.

VIPAVA — 12. oktobra ob 20. uri Aleksander Marodič: SVETLOBA NAD DAVNINO.

BRANIK — 13. oktobra ob 20. uri Aleksander Marodič: SVETLOBA NAD DAVNINO.

DIVAČA — 14. oktobra ob 20. uri Aleksander Marodič: SVETLOBA NAD DAVNINO.

KOZINA — 15. oktobra ob 20. uri Aleksander Marodič: SVETLOBA NAD DAVNINO.

Radio KOPER

NEDELJA — 14. OKTOBRA

8.00 Od Jadrana do Triglava — 14.00 Glasba po željah — 15.15 Vesti — 15.20 Z mikrofonom po Primorski — 15.40 Odmevi pod Nanosom: Nastop moškega zbora PD »Bojan« iz Dornberga — dirigira prof. C. Matičič.

PONEDELJEK — 15. OKTOBRA

7.15 Domače vesti — 7.25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Pol ure ponedeljkovih popevk — 14.15 Domače vesti — 14.20 Sportni tednik — 14.30 Zabavna glasba, vmes objave in reklame — 14.40 Pisan glasbeni mozaik.

TOREK — 16. OKTOBRA

7.15 Domače vesti — 7.25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Tisoč in en takt... (pisan spored solistične in orkestralne glasbe) — 14.15 Domače vesti — 14.20 Naše gospodarstvo — 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame — 14.40 Jugoslovanske narodne pesmi.

SREDA — 17. OKTOBRA

7.15 Domače vesti — 7.25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Ritmi in pevec od tu in tam — 14.15 Domače vesti — 14.20 Kulturni dogodki na Primorskem — 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame — 14.40 Naši mladinski pevski zbori: Zenski oktet iz Tolmina p. v. Vere Klemente.

ČETRTEK — 18. OKTOBRA

7.15 Domače vesti — 7.25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Naš operni četrtke — 14.15 Domače vesti — 14.20 Glasba po željah.

PETEK — 19. OKTOBRA

7.15 Domače vesti — 7.25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Ugani z nami, kaj je to? — 14.15 Domače vesti — 14.20 Zapisnik našega repertoarja — 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame — 14.40 Parada ritmov in popevk.

SOBOTA — 20. OKTOBRA

7.15 Domače vesti — 7.25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Konec tedna: ritem — 14.15 Domače vesti — 14.20 Življenje ob našem morju — 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame — 14.40 Popevke z jadranskih obal.

OBJAVA

V sredo, dne 17. t. m. ob 17. uri bo v sejni dvorani Okrajnega odbora SZDL redni letni občni zbor Društva stenografov in strojepiscev v Kopru. Vabljeni!

MALI OGLASI

HIŠO v Kopru, v ulici Osvobodilne fronte št. 13 po ugodni ceni prodam. Pojasnila dobite pri Hrast Janku, odvetniku v Tolmini.

KMEČKO POSESTVO v Krajni vasi naprodaj. Vsa pojasnila dobite pri lastnici Potrata Mariji, v Krajni vasi št. 29 pošta Dutovlje.

KOMERCIALIST s perfektnim znanjem italijanskega, nemškega in francoskega ter angleškega jezika išče primerno popoldansko honorarno zaposlitev. Ponudbe na Upravo lista pod »Prevodi-dopisovanje«.

VELEBLAGOVNICA »FELICE« Ulica Carducci 41, Trst, Velika izbira delovnih oblek, sraj, pletenih suknjičev — hlač. Prvovrstno blago po najnižjih cenah v Trstu!

DVOKOLESA od 7000 lir naprej in **MOTORNÁ VOZILA** od 45.000 lir naprej dobite pri trvdri MARCON, Trst, ulica Pietà št. 3. — Oglejte si naše zaloge!

DVOKOLESA, MOTORNÁ KOLESA ter vse nadomestne dele po naročilu pošiljamo v vse kraje. Poseben popust za podjetja.

Cottur, ulica Crispi 8 — Trst
MOTORČKE za dvokolesa, dvokolesa, ciklomotorje ter motorna kolesa pošiljamo po naročilu v vse kraje. Cene zelo ugodne. Pišite nam za informacije in naročila: TASSAN, ulica Udine 61, Trst.

NENAVADNE KNJIGE

Tudi med knjigami najdemo posebnosti. Poglejmo nekatere zanimive primere.

Najstarejša znana knjiga je 5300 let star zvezek papirusa, ki so ga našli v neki stari egiptovski grobnici. Hranijo ga v francoski narodni knjižnici v Parizu.

Največja knjiga na svetu je anatomski atlas, ki so ga natisnili pred 130 leti na Dunaju. Njegove strani so široke 90 cm, visoke pa 190 centimetrov.

Njegovo nasprotje — najmanjšo knjigo so natisnili

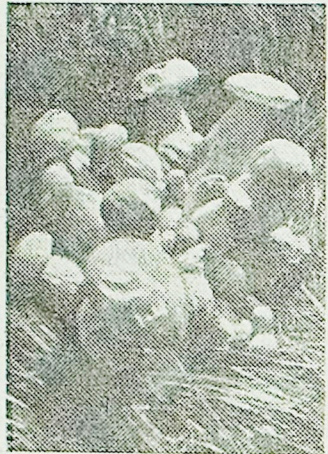
v Padovi. Vsaka od njenih strani meri komaj 60 kvadratnih milimetrov.

Medtem pa imajo najtežjo knjigo Grki. To je Parga, zgodovina nekega njihovega otoka. Knjiga tehta 448 kilogramov.

Tudi Kitajci imajo svojevrstno knjigo. To je njihov stari besednjak, ki šteje 853.456 strani. Doslej jih glede števila strani ni posekal še nihče.

ZA VITKO LINIJO

Poveljnik neke ameriške divizije, ki je namenjena v Zahodno Nemčijo je ukazal vsem svojim vojakom, naj se stehajo. Ugotovitve so bile »porazne«, saj je kar 1200 vojakov tehtalo več, kot se za soldata spodobi. Tako pravi general, ki je takoj po tej ugotovitvi predpisal vsem debeluhom posebno kuro. 800 vojakov je po tej kuri shujšalo in doseglo predpisano težo, z ostalimi pa general ne ve kaj bi. Med njimi so tudi taki, ki so se uprli, češ da so dovolj stradali v vojni. Kot vidimo, je torej tudi v ameriški armadi v modi vitka linija.

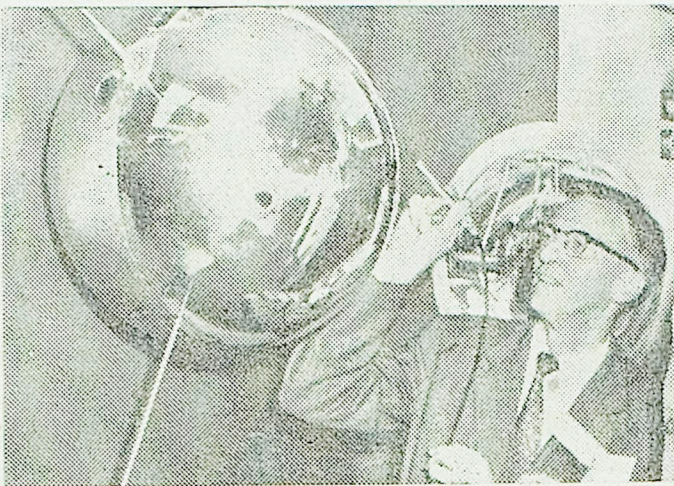
Znano je, da rastejo nekatere vrste gob v tako imenovanih družinah, vendar jurčke le redko najdemo več kot dva skupaj. Narava pa je tudi tu naredila izjemo. Srečni nabiralec je našel pravo gobje gnezdo in naštel nič manj kot 39 jurčkov skupaj.

TELEFONSKE PSOVKE

Če je pri telefonu kaj narobe ali če ni takoj zveze, se navadno znesemo nad telefonistko. Tako delajo po vsem svetu ne glede na to če so telefonistke krive ali ne. Koliko in kaj vse jim prerečejo telefonski naročniki in tisti, ki priložnostno uporabljajo to sodobno napravo, pa so te dni sporočile javnosti grške telefonistke, ki so marljivo zapisovale vse kletvice in psovke s katerimi so jih obkladali po žici v zadnjih desetih letih. Nabralo se jih je deset tisoč. Napisale so jih lepo po abecednem redu in povezale v knjigo, ki so jo poslale kot darilo poštnemu ministru.

Spet nov miniaturni radio-aparat. Izdelal ga je češki strokovnjak za telekomunikacije dr. Helmut Frank. Aparat, ki je po velikosti enak povprečnemu fotograf-skemu aparatu, ima namesto elektronke transistorje. Odlikuje se po svoji moči, ki odgovarja štiricevnemu radijskemu aparatu navadne izdelave.

Še dobrega pol leta in nad Zemljo se bo pojavil novi spremljevalec. Sestavljen bo iz treh pogonskih raket, ki bodo druga za drugo odpadle na določenih višinah, ko bodo opravile svojo nalogo. Sam umetni satelit bo tehtal komaj 9 kg in bo meril v premeru 50 cm. Skupna teža satelita in raket pa bo dosegla približno 11 ton. Od tega bo odpal levji delež na gorivo. Umetni satelit, ki je že skoraj gotov, bo krožil okrog zemlje 500 km visoko s hitrostjo 30.000 km na uro. Opremljen bo z različnimi instrumenti, ki bodo po radiu poročali znanstvenikom, kaj so zvedeli novega na svoji poti.

Koliko vrst živali je na našem planetu

Pravzaprav točnega števila še danes ne vemo, ker skoraj vsak dan odkrijejo kako novo vrsto. Vendar imamo približen pregled. Takó je doslej znanih okrog 20.000 vretenčarjev. Od tega je 5000 sesalcev. Kač poznamo okrog 2500 vrst, ptic pa nad 15.000 tisoč. Še številnejši so mehkužci, ki jih je nad 100.000, medtem ko so najbolj zastopane žuželke. Doslej so jih našli in registrirali že tri četrte milijona.

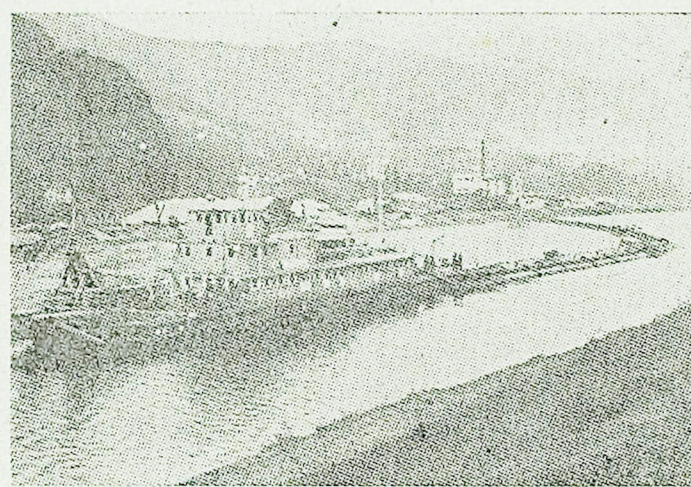
48 KILOMETROV VISOKO

Doslej je bila največja višina, ki jo je človek kdaj dosegel z letalom 27.500 m. Nedavno pa je ameriški poskusi pilot Iven Kincheloe postavil nov rekord. S svojim letalom se je dvignil kar 48.000 metrov visoko. »Nebo je na tej višini popolnoma temno in zvezde sijajo kot v najbolj jasni noči,« je pripovedoval po povratku na zemljo. Vrati lomni polet ni pustil na pilotu nobenih negativnih posledic.

20.000 LET STARE RISBE

Francoski jamarji so pred kratkim odkrili novo jamo v dolini reke Jure. V jami so našli človeške in žival-

ske kosti in okostnjake. Ste-ne jame pa so okrašene s primitivnimi risbami njenih prebivalcev, ki so živeli pred približno 20.000 leti. Odkritje je zbudilo veliko zanimanje med znanstveniki vsega sveta. Razen risb je bilo v jami tudi nekaj v steno vklesanih živalskih in človeških likov.

Češka industrija proizvaja že dalj časa posebne bagerje, ki so se zelo dobro pokazali pri čiščenju in poglobljanju rek in kanalov. Za razliko od drugih bager ne koplje, pač pa le rahlja zemljo, ki jo nato pomešano z vodo vsrkava in po debelih ceveh potiska do 500 metrov daleč na obalo. Za potreben zračni pritisk skrbijo močne črpalke. Zmogljivost stroja je 400 kubičnih metrov zemlje ali blata na uro.

3 MILIJONE DIN ZA LITER MLEKA

Seveda ni to navadno kravje mleko. Po tej ceni plačujejo, oziroma toliko stane pridobivanje mišjega mleka, ki ga rabijo znanstveniki pri svojih eksperimentih v boju proti raku. Razumljivo je, da potrošnja ni velika: na vsem svetu ga porabijo komaj dva do tri litre na leto. Zato pa je cena brez konkurence!

SAM SE JE OPERIRAL

Ta podvig je naredil neki romunski kirurg, da bi tako dokazal učinkovitost nove metode lokalne anestezije, ki jo je odkril s svojimi sodelavci. To se mu je tudi posrečilo. Uspešno je operiral kilo na svojem lastnem telesu brez vsake tuje pomoči.

MAŠČEVANJE

V zooškem vrtu v Torinu so opazili, da neki noj kar naprej draži slona, ki je živel v sosednji kletki. Ključval ga je s svojim dolgim kljunom po rilcu, mu kradel sladkopr in povzročal še druge neprijetnosti. Občinstvo se je zabavalo. Toda nekega dne je bilo slonu dovolj. Porušil je ograjo in vdrl v nojevo kletko. Zgrabil je svojega mučitelja za vrat in ga treščil ob zid, preden so se čuvaji znašli, da bi posredovali.

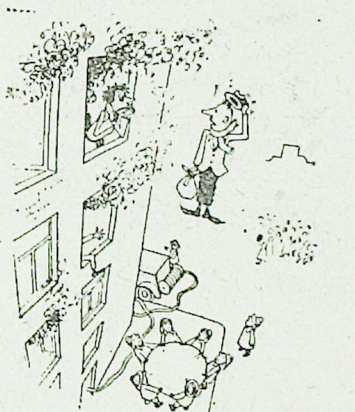

GAZ 52 se imenuje vozilo, ki ga vidimo na naši sliki in je med najnovejšimi proizvodi sovjetske industrije. Namenjeno je za močvirna in blatna področja. Tudi reka ni zanj nobena ovira. Prav tako ga lahko uporabljajo v peščenih puščavah in za vožnjo po strmih in slabih gorskih cestah. GAZ 52 ni odpovedal niti na ledenih gorah Antarktike, kamor ga je vzela s seboj sovjetska ekspedicija.

Za dobro voljo

— Lahko tukaj kadim, draga?

— Danes je pa vroče, kajne?!

ERNEST HEMINGWAY:

Slove od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

Bil je že mrak, ko je prišel kaplan. Prinesli so bili juho in potem so odnesli skodelice, jaz pa sem ležal in gledal vrste postelj in skozi okno vrh drevesa, ki se je rahlo majal v vetriču. Vetre je prihajal skozi okno in na večer je postalo hladneje. Muhe so bile zdaj pod stropom in po električnih žarnicah, ki so visele na žicah. Luči so prižgali samo tedaj, če so ponoči nekoga prinesli ali kadar je bilo treba nekaj storiti. Bilo mi je, kakor da sem zelo mlad, ko je za somrakom prihajal mrak in potem tudi ostal. Podoba je bila, kakor da človeka kôj po večerji položijo v posteljo.

Med postelje je prišel bolničar in se ustavil. Nekdo je bil z njim. Bil je kaplan. Stal je tam majhen, zagorel v obraz in ves v zadregi.

»Kako vam kaj gre?« je vprašal. Na tla poleg postelje je položil nekaj zavitkov.

»Hvala, prečastiti oče.«

Usedel se je na stolico, ki so jo bili prinesli za Rinaldija, in je v zadregi gledal skozi okno. Opazil sem, da je v obraz hudo utrujen.

»Samo minuto lahko ostanem,« je rekel. »Kasno je.«

»Saj ni pozno. Kako je kaj v menzi?«

Nasmehnil se je.

»Se vedno počno burke z mano.« Tudi glas je imel utrujen. »Hvala bogu, vsi se imajo kar dobro.«

»Močno sem vesel, da vam gre dobro,« je dejal. »Upam, da ne trpite preveč.«

Bil je videti zelo izmučen, jaz pa nisem bil navajen, da bi ga videl utrujenega.

»Ne več.«

»V menzi mi manjkate.«

»Zelim si, da bil tam. Vselej sem rad kramljal z vami.«

»Prinesel sem vam nekaj malenkosti,« je rekel. Pobral je zavitke. »To je mreža zoper komarje. To je steklenica vermota. Imate radi vermot? To pa so angleški časniki.«

»Razgrnite jih, prosim.«

Bil je tega vesel in jih je razgrnil. Držal sem mrežo. proti komarjem v rokah. Dvignil je steklenico z vermutom, da bi jo lahko videl, potem pa jo je postavil na tla poleg postelje.

»Da, in biti spoštovan. Zakaj pa ne?«

»Da, in biti spoštovan. Zakaj pa ne?«

»Ni razloga, da ne bi bili. Morali bi vas spoštovati.«

»Ne gre za to. Toda v moji rodni deželi je čisto razumljivo, da človek lahko ljubi boga. To ni samo neslana šala.«

»Razumem.«

Ošinil me je s pogledom in se nasmehnil.

»Vi razumete, toda boga ne ljubite.«

»Ne.«

»Ga sploh ne ljubite?« je vprašal.

»Včasih, ponoči, se ga bojim.«

»Morali bi ga ljubiti.«

»Nisem kdo ve kaj zmožen ljubiti.«

»Da,« je rekel. »Zmožni ste. Tisto, kar ste mi pripovedovali o svojih nočeh. To ni ljubezen. To je samo strast in poželenje. Kadar človek ljubi, želi nekaj storiti za to. Želi se žrtvovati. Želi služiti.«

»Nisem zmožen ljubiti.«

»Ljubili boste. Vem, da boste ljubili. Potem boste srečni.«

»Srečen sem. Vselej sem bil srečen.«

»To je druga stvar. Človek ne more vedeti, dokler ne doživi tega.«

»Prav,« sem dejal. »Če kdaj to doživim, vam bom povedal.«

»Predolgo se zadržujem in preveč govorim.«

Bil je v skrbeh, da se je zares preveč zadržal in govoril.

»Ne. Nikar ne hodite! Kako pa je z ženskami, ki jih človek ljubi? Če bi zares ljubil neko žensko, ali bi bilo tako?«

»Tega ne vem. Nikoli nisem ljubil nobene ženske.«

»Kaj pa svojo mater?«

»Da, svojo mater sem vsekakor ljubil.«

»Ste boga vselej ljubili?«

»Že od svojih otroških let.«

»Prav,« sem rekel. Nisem vedel, kaj naj rečem. »Krasen fant ste,« sem dejal.

»Fant sem,« je rekel. »Toda pravite mi oče.«

»Pač iz vljudnosti.«

Nasmehnil se je.

»Zdaj pa moram zares oditi,« je dejal. »Ali vam morem s čim postreči?« je vprašal poln upanja.

»Ne. Kar se tiče kramljanja, pač.«

»Sporočil bom vaše pozdrave v menzi.«

»Hvala za vse lepe darove.«

»Ni vredno besede.«

»Pridite me spet kaj obiskat.«

»Prav. Zbogom.« Potrepljal me je po roki.

»Na svidenje,« sem rekel v narečju.

»Ciao,« je ponovil.

Vo sobi je bilo temno, in bolničar, ki je sedel ob vznožju postelje, je vstal in odšel ven z njim. Zelo sem ga imel rad in upal sem, da se bo kdaj lahko vrnil v Abruzzo. V menzi je imel hudo zoprno življenje in prenašal ga je kar pogumno; toda razmišljal sem o tem, kakšen bi bil v svojem domačem kraju. V Capricotti, tako mi je pripovedoval, so v potoku za mestom postvili. Prepovedano je igrati ponoči flavto. Ko mladeniči igrajo serenade, je prepovedano igrati samo flavto. Vprašal sem ga bil, zakaj. Zato, ker na dekleta ne vpliva dobro, če ponoči slišijo flavto.

Kmetje nagovarjajo vsakogar z »don«, in ko te srečajo, snamejo klobuk. Njegov oče je šel vsak dan na lov in se je zaustavljal v kmečkih hišah, da je tam jedel. Vselej so bili spoštovani. Tujec, ki hoče loviti, mora pokazati potrdilo, da ni bil nikoli zaprt. V Gran Sassu d'Italia so celo medvedi, toda precej daleč.